

ÅMLI KOMMUNE

RISIKO- OG VESENTLIGHETS- VURDERING 2020-2023

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

AUST-AGDER REVISJON IKS, NOVEMBER 2020

INNHold

1. INNLEDNING	1
2. METODISK GJENNOMFØRING	2
DEL 1: FORVALTNINGSREVISJON	4
3. OPPVEKST	5
3.1. DELKONKLUSJON FOR OPPVEKST	11
4. HELSE OG OMSORG	13
4.1. DELKONKLUSJON FOR HELSE OG OMSORG	18
5. TEKNISK FORVALTNING	19
5.1. DELKONKLUSJON FOR TEKNISK FORVALTNING	23
6. HJELPETJENESTER.....	24
6.1. DELKONKLUSJON FOR HJELPETJENESTER.....	28
7. SEKTOROVERSKRIDENDE RISIKOOMRÅDER	29
7.1. DELKONKLUSJON FOR SEKTOROVERSKRIDENDE OMRÅDER	32
DEL 2: EIERSKAPSKONTROLL	34
8. RISIKOVURDERINGER AV KOMMUNENS EIERSKAP	35
INTERKOMMUNALE SELSKAPER (IKS).....	36
AKSJESELSKAP MED OFFENTLIGE OG PRIVATE EIERINTERESSER.....	38
ØVRIGE INTERKOMMUNALE SAMARBEID.....	41

1. INNLEDNING

I henhold til kommuneloven §§ 23-1 og 23-2 skal kontrollutvalget på vegne av by-/kommunestyret føre løpende kontroll med den kommunale forvaltningen. Kontrollutvalget skal herunder blant annet påse at:

- ✓ det utføres *forvaltningsrevisjon* av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i
- ✓ det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper mv. (*eierskapskontroll*)
- ✓ vedtak som by-/kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp

Forvaltningsrevisjon er et grunnleggende virkemiddel for å ivareta den kommunale egenkontrollen, og utgjør et viktig redskap for de folkevalgte kontroll med den kommunale forvaltningen.

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak, jf. koml. § 23-3. *Eierskapskontroll* innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter eller kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring, jf. koml. § 23-4.

Kommuneloven pålegger kontrollutvalget å utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll minst én gang i løpet av valgperioden, og senest innen utgangen av året etter by-/kommunestyret er konstituert. Planene skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper, og skal sikre at det gjennomføres forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll regelmessig i alle kommuner.

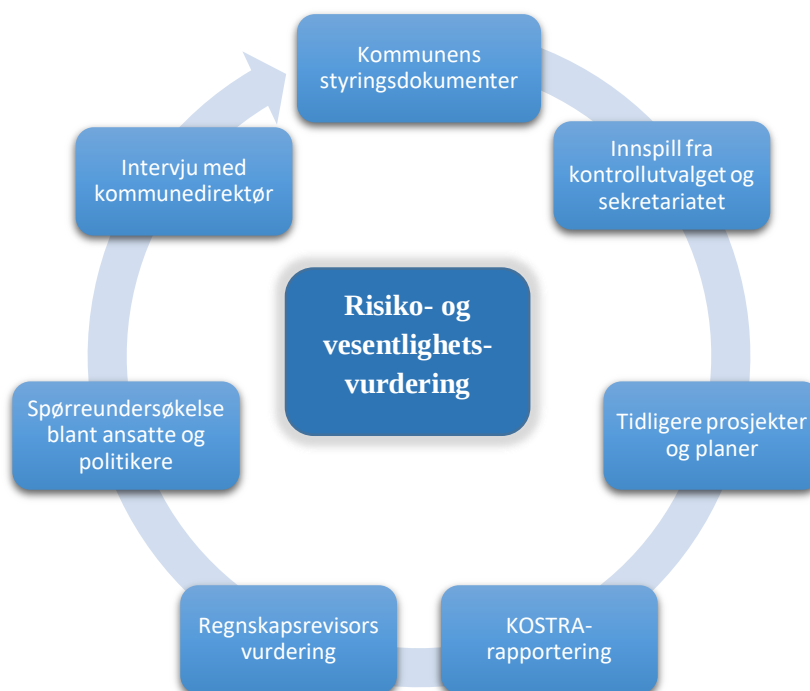
Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor behovet er størst for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i kommende valgperiode. Analysen vil være veiledende for utarbeidelsen av plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for 2020-2023.

Dette dokumentet er resultatet av en *overordnet* analyse av kommunen, basert på *risiko- og vesentlighetsvurderinger*. Vurderingene gir ikke detaljert informasjon om de ulike tjenestoområdene i kommunen. Dersom utvalgte sektorer peker seg ut med spesielle risikoforhold, vil disse utarbeides grundigere ved en eventuell bestilling fra kontrollutvalget om forvaltningsrevisjon på området.

Revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering er inndelt i to deler; del 1 om forvaltningsrevisjon og del 2 om eierskapskontroll. I del 1 om *forvaltningsrevisjon* vil revisjonen redegjøre for hovedfunnene fra den overordnede analysen som er gjennomført, gjennom de ulike kommunale tjenestoområdene. I del 2 om *eierskapskontroll*, vil det redegjøres for risiko- og vesentlighetsvurderinger knyttet til kommunens ulike eierskap.

2. METODISK GJENNOMFØRING

Revisjonens analyse knyttet til risiko- og vesentlighetsvurderingene, bygger på informasjon fra en rekke ulike kilder. Det er anvendt både kvalitative og kvantitative tilnærminger for å gi et så bredt informasjonsgrunnlag som mulig for de vurderingene som er foretatt. Dette er gjort for å gjenspeile kompleksiteten i den kommunale virksomheten, og for å få en bredest mulig faktabeskrivelse av de potensielle risikoområdene som knytter seg til kommunens virksomhet.

Figur 1: Figuren viser hvilke informasjonskilder som er grunnlag for risiko- og vesentlighetsvurderingene

Av kvalitativ metodeinnhenting er det blant annet gjort dokumentanalyser av kommunens styringsdokumenter. Kommunens årsrapport, budsjett 2020 og økonomiplan og handlingsprogram 2020-2023 har utgjort viktige kilder i dokumentanalysen. Videre har revisjonen anvendt kommunens tertialrapporter, kvalitetsplaner, fylkesmannens kommunebilde og kommunens hjemmesider.

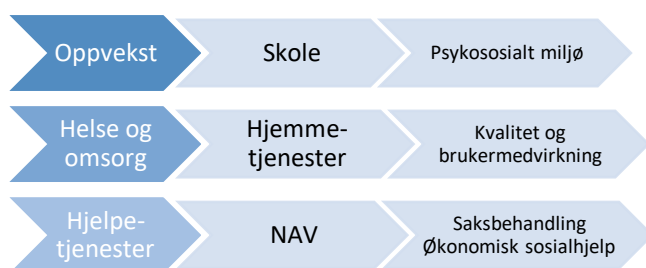
Videre har kontrollutvalget fra perioden 2015-2019 blitt involvert i prosessen, hvor de har fått anledning til å gi sine vurderinger av potensielle risikoområder i kommunen. Tilsvarende har også kontrollutvalgsekretariatet og regnskapsrevisor internt kommet med sin kunnskap omkring de risikoområder som ligger i kommunen.

For å få et kvantitativt sammenligningsgrunnlag har revisjonen anvendt offentlig tilgjengelige KOSTRA¹-tall som sammenligningsgrunnlag når det gjelder vurderinger av produktivitet, dekningsgrad og prioriteringer i ulike sektorene i kommunen. For å få et komparativt grunnlag, har revisjonen valgt å sammenligne med Vegårshei, Gjerstad, Froland, Birkenes, KOSTRA-gruppe 6, Aust-Agder fylke og landsgjennomsnittet.

¹ KOSTRA= KOMMune-STat-Rapportering er et rapporteringssystem for norske kommuner og staten, publisert av Statistisk sentralbyrå

For å supplere det kvantitative datagrunnlaget, ble det sendt ut en spørreundersøkelse til kommunens ledelse, kommunalsjefer/virksomhetsledere og enhetsledere, samt til medlemmer av kommunestyret og av kontrollutvalget inkludert varamedlemmer. Undersøkelsen ble distribuert ut til totalt 34 respondenter, med en svarprosent på 56 % (38 % ekskl. de som gjennomførte kun deler av undersøkelsen). Respondentene fordelte seg ved 32 % som ansatte i kommunen og 68 % som politikere. Resultatene fra spørreundersøkelsen ble benyttet som grunnlag for en samtale med kommunedirektøren, i sluttfasen av analysearbeidet.

For å systematisere datamaterialet ble det i forkant av datainnsamlingen definert rammer for gjennomføringen. Revisjonen utviklet et analyseverktøy med et sett definerte risikoområder fordelt på sektorene oppvekst, helse og omsorg, teknisk forvaltning, hjelpetjenester samt sektoroverskridende områder. Under sektorene ble det delt inn i ulike tjenesteområder, hvor det igjen ble definert et sett med potensielle risikoområder for det respektive tjenesteområdet.

Figur 2: Illustrasjon av revisjonens definisjoner av sektorer, tjenesteområder og potensielle risikoområder

Analyseverktøyet er anvendt aktivt gjennom hele prosessen, og utgjør grunnlaget for de vurderinger som fremkommer av dette dokumentet. Revisjonens vurdering av risiko utgjør produktet av en sannsynlighet- og konsekvensvurdering, et måleverktøy anvendt på datamaterialet fra de ulike informasjonskildene. Sannsynligheten er i hvilken grad faktagrunnlaget i analysen inneholder faktorer som øker sannsynligheten for avvik på tjenesteområdet. Konsekvensvurderingen skal representere et bilde av hvor store konsekvensene vil være/er dersom avvikene forekommer.

Sannsynlighet	Konsekvens					
		Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig	Svært alvorlig
	Meget liten	1	2	3	4	5
	Liten	2	4	6	8	10
	Moderat	3	6	9	12	15
	Stor	4	8	12	16	20
	Svært stor	5	10	15	20	25

Figur 3: Analyseverktøy for beregning av risiko etter sannsynlighet- og konsekvensvurdering

RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

DEL 1: FORVALTNINGSREVISJON

3. OPPVEKST

Innenfor oppvekstsektoren har revisjonen gjennomført risikovurderinger knyttet til tjenestekområdene skole, barnehage, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og barnevern.

SKOLE

Nasjonale prøver og undersøkelser

På de nasjonale prøvene som ble utført høsten 2019, scorer elevene ved femte trinn i Åmli kommune noe under landsgjennomsnittet på 50 i engelsk, lesing og regning, med verdier på henholdsvis 46, 46 og 47. Vegårshei fikk høyere gjennomsnittsscore i lesing og regning, mens Gjerstad scoret lavere enn Åmli på alle tre områdene. Av elevene i femte klasse i Åmli kommune var over en tredjedel (36 %) på laveste mestringsnivå innen engelsk og regning for skoleåret 2017-2018, som er nyeste tilgjengelige data for denne rapporteringen. Til sammenligning hadde Gjerstad og Froland i underkant av en femtedel på laveste mestringsområde for samme skoleår.

For elevene ved åttende trinn i Åmli fikk elevene en gjennomsnittsscore på 48 i engelsk og 45 i lesing og 47 i regning, som er noe under det nasjonale gjennomsnittet på 50. Dette er lavere enn både Vegårshei og Gjerstad på alle tre områdene. Det er imidlertid ingen på laveste mestringsnivå i regning i 8.klasse i Åmli, men 40 % på nest laveste mestringsnivå av totalt fem. Til sammenligning har Vegårshei 23 % på laveste mestringsnivå og 30 % på nest laveste nivå.

Av elevundersøkelsen fremkommer det at elevene på grunnskole i Åmli har en grad av trivsel på 4,2 av 5, noe som tilsvarende trivselen i nærliggende kommuner, hvor Vegårshei, Gjerstad og Froland ligger på henholdsvis 3,6, 4,3 og 4,3.

Når det gjelder mobbing er dette anonymisert for Åmli i de offentlige dataene på skoleporten som følge av lavt utvalg. For at dataen skal tilgjengeliggjøres må mer enn fem elever vise til at de blir mobbet, noe som ikke er gjort. Tilstandsrapport for grunnskolen 2019 viser til at resultatene som fremkommer i undersøkelsen gir indikasjon om at tallene for 10. trinn er tilsvarende det de har vært de siste årene, mens det for 7. trinn har vært en positiv utvikling i 2019 i forhold til de foregående årene.

I ungdomsundersøkelsen fra 2019 viser 22 % av ungdomsskoleelevene i Åmli til at de gruer seg til å gå på skolen. Dette tilsvarende landsgjennomsnittet og Froland, mens andelen i Vegårshei er på 30 %. På spørsmål om trivsel, viser 84 % av ungdomsskoleelevene i Åmli til at de trives på skolen, noe som er lavere enn landsgjennomsnitt, Gjerstad, Vegårshei og Froland, som ligger på henholdsvis 91 %, 94 %, 87 % og 93 %.

KOSTRA

Gjennom data fra KOSTRA fremkommer det at Åmli kommune hadde netto driftsutgifter til grunnskole på kr 21,7 mill. i 2019, noe som innebærer en reduksjon på om lag kr 1,7 mill. fra året før. Totalt har kommunen netto driftsutgifter på kr 11 700 per innbygger i kommunen, noe som utgjør den laveste summen i sammenligningsgrunnlaget, som ligger fra kr 12 300 i Gjerstad til kr 15 000 i Birkenes. Totalt utgjør netto driftsutgifter til grunnskole 18,5 % av totale utgifter, og kommunen ligger med dette vesentlig lavere enn sammenligningsgrunnlaget, hvor eksempelvis Gjerstad, Vegårshei og Froland ligger på henholdsvis 22,4 %, 21,8 % og 24,2 %, mens landsgjennomsnittet er på 22,4 %.

Åmli kommune har videre en høy andel menn blant lærerne i skolen, på 34 %, mot landsgjennomsnitt på 25 %. Når det gjelder kompetanse blant lærere i grunnskolen i Åmli, viser tall fra KOSTRA at 91

% av grunnskolelærerne har universitets- eller høyskoleutdanning, noe som er blant den høyeste andelen i sammenligningsgrunnlaget, hvor Gjerstad, Vegårshei og KG6 ligger på henholdsvis 87 %, 85 % og 89 %.

KOSTRA opererer med «gruppestørrelse 2»², som utgjør en indikasjon på elever per lærer i ordinær undervisning. Åmli har her en verdi på 13,7, noe som har økt fra 9,3 i 2017. På tross av økningen er fortsatt Åmli blant de med lavest gruppestørrelse i sammenligningsgrunnlaget, hvor eksempelvis Gjerstad og Vegårshei begge ligger på 16.

11 % av elevene i grunnskolen i Åmli mottok spesialundervisning i 2019. Dette er tilsvarende Gjerstad med 11 % og snittet for KG 6 på 10 %. Det påpekes imidlertid at Åmli i 2018 hadde en andel på 15 %, noe som utgjør den høyeste verdien av sammenligningsgrunnlaget fra året før. Når det gjelder antall årstimer per elev med spesialundervisning er dette i Åmli på 156 timer, mens Gjerstad, Vegårshei og Froland her ligger betraktelig lavere, med henholdsvis 100, 73 og 68 årstimer per elev.

Kommunens styringsdokumenter

I Åmli kommune har både elevtallene og fødselstallene vært stabile de siste årene, og ligger på om lag 200 elever med 20 barn født i året.

Av tertialrapport (2) 2020 fremkommer det at skole samlet sett har hatt et merforbruk så langt i år, men oppvekstsektoren balanseres i regnskapet som følge av mindreforbruket til andre områder innen sektoren, herunder barnehage. Det vises videre til at skolen har gått ned i årsverk, men reduksjonen beskrives som å ikke være i henhold til skolens faktiske forbruk. Årsregnskap 2019 viser videre til at skole har brukt mindre enn budsjettet for innen enkelte poster, herunder grunnskoleundervisning (kr 0,2 mill.), spesialundervisning (kr 1,0 mill.) og spesialundervisning opplæringsloven (kr 0,75 mill.).

Av tertialrapport (1) 2020 påpekes et betydelig behov for ressurser som følge av ny læringsplan i grunnskolen fra 1. august 2020, hvor kommunen må stå for innkjøp av læremidler i tråd med de nye fagplanene. Av årsmelding 2019 vises det til at skolen har lagt ned mye arbeid rundt ny læringsplan, blant annet gjennom et nettverk i samarbeid med Tvedestrand kommune og Universitetet i Agder.

Fylkesmannen gjennomførte i 2018 tilsyn vedrørende elevene sitt utbytte av opplæringen i grunnskolen, hvor hovedtema var skolens arbeid med opplæring i fag, underveisevalueringer for å øke læringsutbytte, underveisevalueringer for å sikre tilpasset opplæring, samt vurdering for særskilt språkopplæring. Av tilsynet konkluderes det med brudd på tre av de fire undersøkte områdene og det trekkes blant annet frem at kommunen ikke har god nok fremgangsmåte for samordning mellom ordinær undervisning og spesialundervisning.

Som følge av kommunens lave resultater på nasjonale prøver, kommer det frem av årsmelding 2019 at kommunen arbeider målrettet for å bedre dette. I den forbindelse er det blant annet planlagt at fire lærere skal ta videreutdanning i engelsk og matematikk i løpet av skoleåret 2020/2021. Kommunens utfordringer rundt de svingende resultatene fra de nasjonale prøvene omtales også i kommunens tilstandsrapport for grunnskolen 2019, hvor det særlig rettes bekymring mot utviklingen på barnetrinnet. Det vises til at kommunen de senere årene har satset på 1.-4. trinn både gjennom økt antall undervisningstimer og økt lærertetthet. Denne satsningen har imidlertid ikke gitt de resultatene kommunen ønsker. Som følge av dette har Åmli blitt plukket ut av fylkesmannen til å være med i

² Gruppestørrelse 2 er definert som forholdet mellom elevtimer minus timer til spesialundervisning og særskilt norskopplæring, og ordinære undervisningstimer pluss oppdeling til samiske språkalternativer

Utdanningsdirektoratet sin oppfølgingsordning fra høsten 2020, med mål om at resultatene skal bli bedret.

Når det gjelder skolefritidsordning viser årsrapport til at mange barn benytter seg av tilbudet i Åmli og Dølemo. Årsregnskap 2019 viser til totale kostander på 780 000 kr, noe som innebærer et mindreforbruk på kr 390 000 kr. Av tertialrapport (1) 2020 rapporteres det om at driftsinntektene til skolefritidsordning så langt ligger under budsjett, blant annet grunnet nedgang i refusjon som følge av at tilbudene stengte ned under Covid-19. Av årsrapport vises det til at ordningens vedtekter ble revidert i 2019, og at det vil komme en lokal rammeplan for SFO/AKS i løpet av 2020.

Spørreundersøkelse

Respondentene ble spurt om i hvilken grad de opplever at det knytter seg risiko til skole i Åmli kommune når det kommer til overholdelse av lover og bestemmelser, økonomi, produktivitet, måloppnåelse og oppfølging av politiske vedtak. Svarene viser at 13 % mener at det i liten grad foreligger en slik risiko, mens 67 % mener at denne risikoen i noen grad foreligger. Ingen av respondentene svarte at risikoen i stor grad foreligger, mens 7 % svarte at den i svært stor grad foreligger.

På spørsmål om hvilket område i kommunen det er størst behov for en forvaltningsrevisjon på i kommende periode, ble skole imidlertid rangert som største risikoområde av 15 definerte områder. Dette innebærer at over halvparten av respondentene rangerte skole blant de tre øverste på behov for forvaltningsrevisjon den kommende perioden.

På konkretisering av risiko nevnes vanskeligheter rundt effektive tiltak ved mobbing i skolen.

Samtale med kommunedirektør

Av samtale med kommunedirektør fremkommer det at spesialundervisning må ses i sammenheng med kommunens arbeid med «tidlig inn», et opplæringstilbud som gir skolens ansatte økt kompetanse innen det å snakke med elevene om sårbare temaer slik som psykisk helse, rus ol, og at det er lagt ned mye arbeid blant kommunens ansatte i denne forbindelse. Det beskrives videre at skole den senere tid har økt fokus på best mulig utnyttelse av ressursene, og med dette har blitt flinkere til å prioritere riktig.

BARNEHAGE

KOSTRA

Åmli hadde for 2019 netto driftsutgifter knyttet til barnehagesektoren på 12,2 % av kommunens totale netto driftsutgifter. Dette er ganske gjennomsnittlig av sammenligningsgrunnlaget, hvor Gjerstad og Vegårshei ligger i underkant av 10 %, mens Froland og Birkenes ligger i overkant av 15 %.

Av data fra KOSTRA fremkommer det at Åmli har 4 barnehager, hvorav 3 er kommunale og 1 privat. Fordelingen mellom private og kommunale barnehager i Åmli, tilsvarer dekning av kommunale barnehager i andre sammenlignbare kommuner.

Barn med ekstra ressurser til styrket tilbud, det vil si ekstra ressurser til både spesialpedagogisk hjelp og minoritetsspråklige barn, utgjorde 28 % av alle barnehagebarn i Åmli i 2019. Dette innebærer at mellom ett av tre og fire barn har behov for ekstra ressurser til styrket tilbud. Det høye antallet har vært stabilt de tre siste årene, og er vesentlig høyere enn sammenligningsgrunnlaget, hvor det i

Froland, Vegårshei og Gjerstad ligger på henholdsvis 11 %, 18 % og 23 %. Det er også godt over gjennomsnittet for KG 6 og landet, på 22 %.

Leke- og oppholdsareal per barn i barnehage er på 7,1 m² i kommunale barnehager og 5,9 m² i de private, noe som er samsvarende med sammenligningsgrunnlaget, hvor de kommunale jevnt over har noe større areal per barn. KOSTRA-tall vedrørende bemanning viser at Åmli ligger ganske gjennomsnittlig når det gjelder antall barn korrigert per årsverk i grunnbemanning, som i 2019 var på 5,1.

Kommunens styringsdokumenter

Av årsregnskapet 2019 fremkommer det at barnehagesektoren har et årsregnskap i henhold til budsjett. Totalt innebærer dette kr 11,4 mill. til kommunale barnehager, og kr 4 mill. til de private. Det er imidlertid et merforbruk på kr 300 000 når det kommer til barnehagelokaler, som i 2019 utgjorde kr 1,75 mill. av årsregnskapet mot budsjett på 1,45 mill.

Av tertialrapport (1) 2020 vises det til en reduksjon i refusjoner som følge av Covid-19-nedstengingen i mars, men en drift utenom dette som er relativt i henhold til budsjett. Overordnet rapporteres det om en gjennomgående god utgiftskontroll innen sektoren, der betalingssatsene i kommunen er satt til maks, og ressursene benyttes godt.

Av kommunens årsrapport 2019 fremkommer det at mange søkte om barnehageplass i Åmli kommune, og hvor alle som søkte om plass også fikk dette. Det vises videre til flere pågående prosjekter vedrørende tiltak til barn med ekstra utfordringer, herunder arbeidet med Kvello-modellen, et arbeid som skal bidra til å sikre barn med behov for utviklingsstøtte dette så tidlig som mulig, blant annet gjennom samarbeid med PPT.

Videre vises det til et sykefravær for barnehagesektoren som ligger noe under landsgjennomsnittet for samme område. Samlet sykefravær i oppvekstsektoren i Åmli har i 2020 vært på 9,6 %, hvor 7,5 % av dette er langtidsfravær. Det har vært en liten økning på dette, noe kommunen ser i sammenheng med tiltak i forbindelse med Covid-19.

Fylkesmannen gjennomførte i 2018 tilsyn med barnehager i Åmli hvor tema var å påse at kommunen som barnehagemyndighet utøvde en praksis i samsvar med kravene i barnehageloven, §§8 og 16. Fylkesmannen påpeker mangler rundt forståelse av kravene kommunen har som barnehagemyndighet, hvor det ikke i stor nok grad påses at det driftes i henhold til barnehageloven.

Spørreundersøkelse

Respondentene ble spurt om i hvilken grad de opplever at det knytter seg risiko til barnehage i Åmli kommune når det kommer til overholdelse av lover og bestemmelser, økonomi, produktivitet, måloppnåelse og oppfølging av politiske vedtak. Svarene viser at 27 % mener at det i liten grad foreligger en slik risiko, mens 53 % mener at denne risikoen i noen grad foreligger. Ingen av respondentene svarte at risikoen i stor eller veldig stor grad foreligger.

På spørsmål om hvilket forvaltningsområde i kommunen det er størst behov for en forvaltningsrevisjon i kommende periode på, ble barnehage rangert blant de fem nederste områdene av totalt 15.

BARNEVERN

KOSTRA

Gjennom data fra KOSTRA fremkommer det at Åmli har en andel barn (0-17 år) med barnevernstiltak i løpet av året på 9,3 %, noe som innebærer at nesten ett av ti barn under 17 år inngår her. Andelen har økt noe den siste perioden, fra 8 % i 2017, til 9 % i 2018. Andelen barn med barnevernstiltak er vesentlig høyere i Åmli enn det er i sammenligningsgrunnlaget, hvor denne andelen ligger fra 3,5 % i Birkenes til 7,2 % i Gjerstad. Landsgjennomsnittet og gjennomsnittet i KG 6 er på henholdsvis 4,2 % og 6,7 %.

Åmli ligger også blant kommunene med høyest netto driftsutgifter til barnevernstjenesten per innbygger (0-22 år) med en utgift på kr 9718. Netto driftsutgiftene per innbygger er redusert med nesten 50 % fra 2018, da de var på nærmere kr 15 000. Åmli ligger med dette for 2019 ganske tilsvarende Vegårshei og Gjerstad som begge hadde netto driftsutgifter per innbygger (0-22 år) på 10 000 kr. Endringen innebærer at Åmli i 2019 er kommunen som kommer lavest ut i sammenligningsgrunnlaget, mens de i 2018 lå høyest.

Kommunens styringsdokumenter

Barnevernstjenesten i Åmli er lokalisert i Gjerstad kommune, som en del av det interkommunale vertskommunesamarbeidet *Barneverntjenesten Øst i Agder*.

Årsberetning 2019 viser til et merforbruk for Åmli kommune i 2019 på kr 50 000 til barnevernstjenesten og på kr 500 000 til barnevernstiltak utenfor familien. Merforbruket har blant annet sin grunn i økt kjøp av hjelpetiltak og etterbetaling som følge av avlasterdommen. Av tertialrapport (1) 2020 vises det til at interkommunalt barnevern så langt ligger an til et samlet merforbruk på om lag 8 % for 2020.

I overgangen 2019/2020 gjennomførte Aust-Agder Revisjon en omfattende gjennomgang av barneverntjenesten Øst i Agder, etter bestilling fra kontrollutvalget. Revisjonen fant flere tilfredsstillende rutiner ift. dokumentasjon og skriftlig rammeverk, samt en bevissthet rundt etterlevelse av formelle krav i saksbehandlingen. Det ble for øvrig funnet forbedringsområder knyttet til vedtaksutforming, dokumentasjon i saker samt hensynet til barnets beste og vektlegging av deres mening.

Spørreundersøkelse

Respondentene ble spurt om i hvilken grad de opplever at det knytter seg risiko til barnevern i Åmli kommune når det kommer til overholdelse av lover og bestemmelser, økonomi, produktivitet, måloppnåelse og oppfølging av politiske vedtak. Svarene viser at 7 % mener at det i liten grad foreligger en slik risiko, mens 53 % mener at denne risikoen i noen grad foreligger. 13 % av respondentene svarte at risikoen i stor grad foreligger, mens ingen svarte at den i svært stor grad foreligger.

På spørsmål om hvilket område i kommunen det er størst behov for en forvaltningsrevisjon på i kommende periode, ble barnevern rangert på nederste halvdel av de 15 definerte områdene.

PPT

Kommunens styringsdokumenter

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) er en sakkyndighetsinstans for barn og voksne med behov for spesialundervisning i opplæringen. Før det fattes vedtak om spesialundervisning eller spesialpedagogikk skal det foreligge en sakkyndig vurdering utarbeidet av PPT. Tjenesten er organisert som et interkommunalt samarbeid mellom Åmli, Tvedestrand, Vegårshei og Tvedestrand, med Åmli som vertskommune. Ved årsslutt 2018 brukte 14 skoler og 23 barnehager fra samarbeidskommunene tjenesten, som bemannes av 8,6 årsverk.

Det interkommunale samarbeidet har gått omtrent som budsjettet i 2019 og endte med et totalt merforbruk på kr 0,2 mill. som følge av økte lønnskostnader, blant annet på grunn av utskiftninger av ansatte. Av årsregnskap 2019 fremkommer det at Åmli hadde kostander på i underkant av kr 1 mill. til PPT, noe som innebærer et merforbruk på om lag 65 000 kr for kommunen.

3.1. DELKONKLUSJON FOR OPPVEKST

I revisjonens risiko- og vesentlighetsberegning (sannsynlighet og konsekvens), kommer områdene innenfor oppvekst i Åmli kommune ut med moderat til høy risiko.

Etter revisjonens vurdering er det innenfor **grunnskole** enkelte områder som skiller seg ut som større risikoområder for kommunen. Først og fremst er det vanskelig å avskrive psykososialt miljø som en risiko. Dette ses blant annet i sammenheng med resultatene fra ungdata-undersøkelsen, hvor det fremkommer at en vesentlig lavere andel av ungdomsskoleelevene i Åmli beskriver å trives på skolen sammenlignet med elever i andre nærliggende kommuner.

Videre peker spesialundervisning seg ut som en stor risiko fra flere hold. Grunnskoleelevene i Åmli scorer lavt på de nasjonale prøvene, og har en høy andel elever på laveste mestringsnivå. Videre viser data fra KOSTRA til at en høy andel av elevene i kommunen mottar spesialundervisning (15 %) i tillegg til at hver elev som mottar spesialundervisning i gjennomsnitt har et høyt forbruk av timer (150 årstimer). På tross av dette viser tall fra KOSTRA at Åmli har lavere netto driftsutgifter til skole enn andre sammenlignbare kommuner, og årsregnskap for 2019 viser til et stort mindreforbruk innen tjenesten spesialundervisning. Utover dette så blir grunnskolen rangert øverst på spørsmål fra spørreundersøkelsen vedrørende behov for forvaltningsrevisjon. Da det som følge av skolens lave resultater og høye behov for spesialundervisning allerede er iverksatt tiltak i regi av utdanningsdirektoratet, anses sannsynligheten for avvik – og behovet for revisjon, som noe lavere. Da revisjonen anser konsekvensen av avvik som alvorlig, settes samlet risiko som høy.

Etter revisjonens vurdering er det innenfor **barnehage** særlig spesialpedagogikk som skiller seg ut som en risiko for kommunen. Av data fra KOSTRA fremkommer det at andelen barnehagebarn med behov for ekstra ressurser i Åmli er på 28 %, noe som utgjør en vesentlig høyere andel enn hva andre sammenlignbare kommuner har. Da konsekvensene ved eventuelle avvik anses som alvorlige innen området, settes samlet risiko til høy.

Etter revisjonens vurdering er det innenfor **barnevernstjenesten** risiko knyttet til kommunens høye andel av barn med barnevernstiltak, som i 2019 utgjorde ett av ti barn under 17 år. Åmli har, som eneste kommune i sammenligningsgrunnlaget, en økende trend på denne andelen. Åmli kommer også høyere ut enn sammenligningsgrunnlaget når det gjelder andel barn under 17 år med undersøkelse i løpet av året. Grunnet nylig forvaltningsrevisjonen på området, hvor barnevernstiltak ble grundig gjennomgått, og flere tilfredsstillende funn ble avdekket, anses sannsynligheten for avvik på området som noe lavere.

Etter revisjonens vurdering er det innenfor **PPT** en økt risiko, spesielt som følge av at Åmli er vertskommune for det interkommunale samarbeidet rundt tjenesten. Det vises i kommunens styringsdokumenter til at PPT har hatt en utskiftning blant noen av årsverkene sine, og som følge av tjenestens omfang, settes risikoen med dette til moderat.

Innenfor *skole, barnehage, barneverntjenesten* og *PPT* fordeler risikoene seg følgende:

Konsekvens						
Sannsynlighet		Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig	Svært alvorlig
	Meget liten					
	Liten					
	Moderat			PPT	Spesialpedagogikk Spesialundervisning	Psykososialt miljø
	Stor					
	Svært stor					

4. HELSE OG OMSORG

Innenfor sektor for *Helse og omsorg* har revisjonen gjennomført risikovurderinger knyttet til tjenesteområder innen sykehjem, hjemmetjenester, habilitering, helsestasjon og fastlegetjenesten.

SYKEHJEM OG HJEMMETJENESTER

KOSTRA

Åmli kommune har netto driftsutgifter til omsorgstjenester som utgjør 34,3 % av kommunens samlede netto driftsutgifter, og andelen har økt fra 31,8 % i 2017. Åmli ligger relativt gjennomsnittlig med kommunene i sammenligningsgrunnlaget, hvor landsgjennomsnittet er på 31,3 %, mens Gjerstad og Vegårshei bruker henholdsvis 38,6 % og 36,9 % av kommunens samlede netto driftsutgifter til omsorgstjenester.

Kommunen brukte i 2019 kr 41 900 på kommunale helse- og omsorgstjenester per innbygger, noe som tilsvarer utgiftene i Vegårshei og Gjerstad. Det er imidlertid noe høyere enn landsgjennomsnittet på 28 000 kr, mens det er lavere enn gjennomsnittet i KG 6 på 53 000 kr.

Når det gjelder utgifter per oppholdsdøgn ligger Åmli kommune høyest i sammenligningsgrunnlaget med nesten 10 000 kroner per døgn. Utgiftene har økt fra 7600 kr i 2017, økningen innebærer at et oppholdsdøgn i Åmli er dobbelt så dyrt som et oppholdsdøgn i en av sammenligningskommunene. Gjerstad har oppholdsutgifter per døgn på 4500 kr, mens Gjerstad ligger på 5600 kr. Videre er gjennomsnittlig oppholdsutgifter per døgn i KG 6 på 4100, mens det på landsbasis ligger på 3800.

Når det gjelder bemanning innen sykehjem og hjemmetjenester viser tall fra KOSTRA at Åmli har en andel brukerrettede årsverk med helseutdanning på 87 %, noe som er godt over landsgjennomsnittet på 77 %. Tilsvarende har Gjerstad og Tvedestrand en dekning på henholdsvis 84 % og 93 %. Kommunen har for øvrig en relativt lav dekning når det gjelder årsverk per bruker av omsorgstjenester, og i 2019 var denne på 0,28. Dekningen av årsverk per bruker av omsorgstjenester er med dette vesentlig lavere i Åmli enn den er i sammenlignbare kommuner eller grupper, hvor denne varierer fra 0,42 i Vegårshei til 0,62 i Gjerstad.

Gjennom tall fra KOSTRA fremkommer det at 5,1 % av dem over 80 år i Åmli er brukere av sykehjem. Dette er vesentlig lavere enn for resten av sammenligningsgrunnlaget, hvor andelen i Gjerstad, Tvedestrand, Froland og KG 6 er på henholdsvis 11,5 %, 13,6 %, 12,2 % og 15,9 %. Tilsvarende har Åmli en vesentlig høyere andel av brukere over 80 år i hjemmetjenesten enn hva sammenligningsgrunnlaget har. I Åmli bruker 55 % av dem over 80 år hjemmetjenester, mens Gjerstad, Tvedestrand, Froland og KG 6 alle har en andel på omkring 35 %. Dette innebærer at en andel av på 60 % av dem over 80 år i Åmli mottar kommunale omsorgstjenester, mens de resterende i sammenligningsgrunnlaget har en brukerandel på i underkant av 50 %.

Åmli kommune brukte i 2019 i overkant av 8100 timer til helsetjenester i hjemmet, noe som er en kraftig nedgang fra 14 800 timer året før. Det har imidlertid vært motsatt trend når det gjelder timer brukt til praktisk hjelp som omfatter opplæring og daglige gjøremål, som økte fra 13 700 timer i 2017 til 20 200 timer i 2019.

Kommunens styringsdokumenter

Årsregnskap 2019 viser til at somatisk avdeling har hatt et forbruk på kr 11,4 mill., mot budsjett på kr 10,3 mill. Også for nattevakt institusjon er det et høyt merforbruk, med kostnader på kr 5,3 mill. mot budsjett på kr 4,4 mill. For hjemmesykepleien var årsregnskapet for 2019 på 9,3 mill., noe som ga et samlet mindreforbruk på kr 1 mill. På tross av at sykehjem har fått ekstra bevilgninger to ganger i løpet av året, og hjemmesykepleien har hatt en mindreforbruk, så ender altså tjenesteområdet innen helse og velferd med et merforbruk for 2019 på kr 0,5 mill.

Av årsrapport 2019 vises det til utfordringer vedrørende å få på plass nødvendig kompetanse til helse- og omsorgstjenester, hvor det har vist seg å være spesielt problematisk å få tak i lege og sykepleiere. Det vises videre til at det den senere tid også har vært færre søkere med fagbrev på ledige stillinger. Fokus for 2020 beskrives å være å få rett kompetanse på rett plass for å dekke opp de tjenestene kommunen skal levere.

Det fremkommer av årsrapport 2019 at institusjon (ÅPOS) ved årsskifte 2019/2020 hadde et belegg på 5 langtidspasienter, og 3 korttidsplasser, mot en kapasitet til å kunne ta imot 10 langtidspasienter og 4 korttidspasienter. Det vises videre til at flere brukere har vært inne på rehabiliteringsopphold og med dette har kommet fortere hjem til eget bosted, fremfor å måtte bli boende på institusjonen. Det påpekes i denne sammenheng at det vil være fokus på rett bemanning til rett antall pasienter i tiden fremover.

Institusjonen gjennomgår store endringer ved at 11 av dagens beboerrom ombygges til 7 boenheter, et prosjekt som ble budsjettet til kr 1,6 mill., men med en foreløpig ekstrabevilgning på kr 150 000 etter vedtak om dette i kommunestyret desember 2019.

Av årsrapport 2019 fremkommer det at hjemmesykepleien i kommunen gjennomfører i gjennomsnitt 35-40 hjemmebesøk i løpet av dagvakt, 30 i løpet av kveldsvakt og fem til åtte besøk i løpet av natten. Noen brukere har tilsyn flere ganger daglig, mens andre bruker hjemmesykepleie på ukentlig eller månedlig basis. Det fremkommer videre av årsrapport 2019 at hjemmesykepleien i kommunen har et stort fokus på forebyggende tjenester, hvor det blant annet gjennomføres forebyggende hjemmebesøk til alle over 78 år, samt at kommunen har godt implementerte rutiner rundt «Gode pasientforløp», som bidrar til at overgang og samarbeid mellom blant annet sykehus, kommunelege, institusjon, hjemmesykepleie og fysioterapeut sikres.

Det ble i 2019 gjennomført tilsyn fra fylkesmannen på institusjon, hvor tildeling av plass, legemiddellister, samtykkevurderinger, ernæringskartlegging og kontantytelse ble gjennomgått. Det ble etter tilsynet påpekt fire ulike lovbrudd, hvor det blant annet ble påpekt mangelfull styring av ledelsen som en viktig årsak til dette.

Helse og omsorg hadde i 2019 et stabilt antall årsverk på 53. Sykefraværet lå på om lag 11%, hvor 9,3 % skyldes langtidsfravær, og er noe kommunen beskriver å jobbe kontinuerlig med for å få ned.

Spørreundersøkelse

Respondentene ble spurt om i hvilken grad de opplever at det knytter seg risiko til sykehjem i Åmli kommune når det kommer til overholdelse av lover og bestemmelser, økonomi, produktivitet, måloppnåelse og oppfølging av politiske vedtak. Svarene viser at 7 % mener at det i liten grad foreligger en slik risiko, mens 64 % mener at denne risikoen i noen grad foreligger. 7 % av respondentene svarte at risikoen i stor grad foreligger, mens ingen svarte at den i svært stor grad foreligger.

På tilsvarende spørsmål innen hjemmetjenesten svarte 14 % at det i liten grad foreligger en slik risiko, mens 50 % svarte at denne risikoen i noen grad foreligger. 7 % av respondentene svarte at risikoen i stor grad foreligger, mens ingen svarte at den i svært stor grad foreligger.

På det generelle spørsmålet om behov for forvaltningsrevisjon på tjenesteområdet i kommende periode, ble sykehjem rangert nest øverst av 15 områder, mens hjemmetjenesten ble rangert blant de fem nederste områdene.

Ved konkretisering av besvarelsen trekkes høyt arbeidspress for ansatte i sykehjem frem som et spesielt risikoområde innen tjenesten.

Samtale med kommunedirektør

Av samtale med kommunedirektør fremkommer det at det innen institusjon har vært et overforbruk de siste fire årene, og risikoen ses særlig i forbindelse med vikarbruk og turnusplanlegging. Det er også et høyt sykefravær på institusjon, spesielt på natt, og det ses i denne sammenheng en risiko i forbindelse med arbeidsmiljøet blant ansatte.

HABILITERING

KOSTRA

Åmli kommune ga i henhold til data fra KOSTRA 3200 tjenestetimer med støttekontakt fordelt på 17 brukere i 2019, noe som har vært stabilt de siste tre årene. Dette innebærer et gjennomsnittlig ukesforbruk av støttekontakt per bruker på om lag 3,5 timer. Til sammenligning har Vegårshei 23 brukere med et gjennomsnitt på 4 timer/uke.

Kommunens styringsdokumenter

Timmerodden bofellesskap er underlagt habilitering og ressursenheten, og er en tjeneste for funksjonshemmede i kommunen. Det fremkommer av årsrapport 2019 at det ikke har vært til- eller fraflytting i 2019, og at antallet beboere er stabilt fra året før. Bofellesskapet undergår en omorganisering i 2020, hvor de ansatte og brukerne blir fordelt på mindre team enn tidligere. Dette innebærer en omfattende omrokking på turnus, men vil sikre at brukerne får en større kontinuitet og forutsigbarhet i hverdagen.

Av årsregnskap 2019 fremkommer det at det til tjeneste for funksjonshemmede/bevegelseshemmede/psykisk utviklingshemmede har vært et merforbruk på kr 700 000. Totalt ble årsregnskapet for tjenesten med dette på kr 11,2 mill. Av tertialrapport (2) 2020 vises det til at det så langt ser ut til at de fleste tjenestene ligger innenfor vedtatt budsjetttramme for 2020. Det vises til noe merforbruk innen tjenesten støttekontakt, men kommunen har gjort grep ved å få bistanden mer dreid over mot praktisk bistand for å tilstrebe bedre oppfølging og måloppnåelse, noe som har redusert utviklingen av dette. Det vises videre til et behov for oppbemanning innen tjeneste for funksjonshemmede fra 01.08.20, grunnet økt behov hos tjenestemottaker, og det fremkommer av tertialrapport (2) 2020 at det anslås et behov på om lag kr 300 000 til omfordeling til dette.

Spørreundersøkelse

Respondentene ble spurt om i hvilken grad de opplever at det knytter seg risiko til habilitering i Åmli kommune når det kommer til overholdelse av lover og bestemmelser, økonomi, produktivitet, måloppnåelse og oppfølging av politiske vedtak. Svarene viser at 21,4 % mener at det i liten grad

foreligger en slik risiko, mens 43 % mener at denne risikoen i noen grad foreligger. Ingen av respondentene svarte at risikoen i stor grad foreligger, mens 7 % svarte at den i svært stor grad foreligger.

På det generelle spørsmålet om behov for forvaltningsrevisjon på tjenesteområdet i kommende periode, ble habilitering rangert blant de fem laveste av de 15 definerte områdene.

Samtale med kommunedirektør

Av samtale med kommunedirektør pekes det på at habilitering er sårbart som følge av at det kan innebære svært ressurskrevende brukere, med behov for flere årsverk per bruker. Risikoen er dersom bruker plutselig flytter, eller faller fra, og kommunen blir sittende igjen med en oppbemannet avdeling uten å lenger motta de budsjetterte statlige tilskuddene for dette. Videre beskrives det at kommunen har flere brukere innen HVPU som snart når pensjonsalder, noe som på tilsvarende måte medfører at de statlige midlene opphører.

ANDRE HELSETJENESTER

KOSTRA

Helsedirektoratet har retningslinjer som sier at jordmor skal komme på hjemmebesøk i løpet av de tre første dagene etter hjemkomst ved fødsel. Iht. KOSTRA ble dette i 2019 utført i 87 % av tilfellene. Åmli har med dette den høyeste dekningsgraden i sammenligningsgrunnlaget, som strekker seg fra 46 % på landsbasis til 82 % i Gjerstad.

Videre har Åmli kommune en dekning på 4,4 årsverk ergoterapeuter per 10.000 innbyggere, noe som tilsvarende landsgjennomsnitt og Gjerstad på henholdsvis 4,5 og 4,1, mens Vegårshei og Birkenes har en dekning på 1,9 og 1,5 årsverk.

Når det gjelder skolehelsetjenesten har Åmli 47,8 avtalte årsverk per 10 000 innbyggere under 20 år, noe som tilsvarende gjennomsnittet i det komparative grunnlaget, hvor eksempelvis KG6 ligger på 48, mens landsgjennomsnittet er på 44,5.

Åmli kommune har i likhet med resten av det komparative grunnlaget ingen pasienter på fastlegeliste uten lege. Kommunen har én av to åpne fastlegelister, og en gjennomsnittlig listelengde på 721 pasienter. Listelengden er relativt tilsvarende nærliggende kommuners listelengde, hvor Gjerstad og Vegårshei ligger på henholdsvis 766 og 658 pasienter, mens KG6 i gjennomsnitt har 572 pasienter per fastlege. Listelengden i Åmli er imidlertid lavere enn lands- og fylkesgjennomsnitt hvor denne er på omkring 1000 pasienter per lege.

Når det gjelder avtalte legeårsverk per 10 000 innbyggere har dette vært stabilt i Åmli de tre siste årene, og var i 2019 på 16,3. Dette tilsvarende en av de høyeste legedekningene per innbygger i sammenligningsgrunnlaget, hvor bare KG 6 kommer høyere ut med en dekning på 19,1. Åmli kommune bruker i gjennomsnitt mer enn en og en halv time per uke per beboer i sykehjem, noe som er en dobling fra året før hvor samme forbruket var på i underkant av en time. Legenes tidsforbruk per beboer på sykehjem i Åmli er med dette over tre ganger så høyt som forbruket til resten av sammenligningsgrunnlaget.

Kommunens styringsdokumenter

Legekontoret i Åmli har to fastlegehjemler hvor begge har et tak på 750 pasienter per liste. Kommunen har siden 2019 stått uten en av legen, og det fremkommer av årsmelding 2019 at kommunen har slitt med å få inn kvalifiserte søkere til stillingen. Av tertialrapport (2) 2020 vises det imidlertid til at kommunen har løst dette og fra september igjen har to kommuneleger på kontoret.

Av tertialrapport (1) 2020 vises det til at det har vært en krevende periode for legekontoret i forbindelse med Covid-19. Som følge av pandemien har kommunen blant annet gjennomført ekstra opplæring av sykepleier/helsesekretær slik at en person alltid er på hjemmekontor dersom de to andre på kontoret skulle ha behov for å gå i karantene. Totalt vises det så langt til et økt behov som følge av Covid-19 på kr 800 000 for sektoren, noe som dekker behovet for ekstra utstyr, opplæring av helsepersonell, samt økt sykepleier- og legeressurs på legekontoret.

Kommunen fikk i 2020 ny ergoterapeut, og i 2019 ny fysioterapeut. Det vises i årsrapport 2019 til at kommunefysioterapeut har fokus på helsefremmende og forebyggende arbeid, hvor hovedfokus ligger på oppfølging av rehabiliteringspasienter på ÅPOS. Ny jordmor var på plass fra 1. januar 2018 i stilling på 33 %. Det vises i årsrapport 2018 til at det av 25 fødsler ble utført hjemmebesøk hos alle innen 48 timer, i henhold til helsedirektoratets vedtekter. Kommunen har en helsestasjonstjeneste hvor helsesykepleier jobber målrettet med oppfølging av barn før og i grunnskolen. Tertialrapport (1) 2020 viser imidlertid til at kommunen ikke har fått tilsatt helsesykepleier, men der sykepleier er inne og dekker opp for ansvarsområdet i påvente av tilsetting.

Av årsregnskap 2019 vises det til at jordmortjenesten ble driftet relativt i henhold til budsjett for 2019, mens helsestasjonstjenester hadde et mindreforbruk på kr 290 000. Årsregnskap for fysioterapi-tjenestene i kommunen endte i 2019 på kr 1 mill., mot budsjett på kr 0,87 mill., mens legekontor-tjeneste endte med et mindreforbruk på kr 600 000, der totale kostnader endte på kr 4,4, mill.

Spørreundersøkelse

Respondentene ble spurt om i hvilken grad de opplever at det knytter seg risiko til andre helsetjenester (fastlege og helsestasjon etc) i Åmli kommune når det kommer til overholdelse av lover og bestemmelser, økonomi, produktivitet, måloppnåelse og oppfølging av politiske vedtak. Svarene viser at 7 % mener at det i liten grad foreligger en slik risiko, mens 43 % mener at denne risikoen i noen grad foreligger. 36 % av respondentene svarte at risikoen i stor grad foreligger, mens ingen svarte at den i svært stor grad foreligger.

På det generelle spørsmålet om behov for forvaltningsrevisjon på tjenestområdet i kommende periode, ble andre helsetjenester (fastlege, helsestasjon etc.) rangert på midten av de 15 definerte områdene.

Ved konkretisering av risikoområdene, trekkes spesielt vanskeligheter rundt å få kvalifiserte søkere til legestilling frem.

Samtale med kommunedirektør

Av samtale med kommunedirektør pekes det på vanskeligheter med å finne riktig kompetanse, blant annet har den ubemannede stillingen som kommunelege vært utlyst fire ganger før det ble tilsatt ny lege i stillingen. At det ikke er større konkurranse om de kommunale stillingene beskrives som en risiko i forbindelse med at det genererer høye lønninger. Det vises også til at kommunelegene har lange ventelister for legetime, på tross av at de har listelengde tilsvarende andre sammenlignbare kommuner.

4.1. DELKONKLUSJON FOR HELSE OG OMSORG

I revisjonens risiko- og vesentlighetsberegning (sannsynlighet og konsekvens), kommer områdene innenfor helse og omsorg i Åmli kommune ut med moderat til høy risiko.

Etter revisjonens vurdering er det innenfor **sykehjem og hjemmetjenester** risiko knyttet til kommunens økonomistyring, noe som påpekes fra flere hold. Kommunens årsberetning viser til et høyt forbruk innen tjenesten over flere år, og av årsregnskap 2019 fremkommer det at det bare innen institusjon og nattevakttjenesten har vært et merforbruk på kr 2 mill. Av samtale med kommunedirektør påpekes økonomistyring som et område med behov for gjennomgang, hvor bemanning av tjenesten og vikarbruk anses som to potensielle årsaker til merforbruket. Av tall fra KOSTRA fremkommer det at kommunen har utgifter per oppholdsdøgn på kr 10 000 per bruker, noe som er mer enn det dobbelte av hva andre sammenlignbare kommuner har. Utover dette ble sykehjem rangert som nest øverst i spørreundersøkelsen på spørsmål om behov for forvaltningsrevisjon den kommende periode. Revisjonen anser med dette sannsynligheten for avvik innen økonomistyring og bemanning på sykehjem og i hjemmetjenester til å være svært høy, med en alvorlig konsekvens dersom avvik forekommer.

Etter revisjonens vurdering er det innenfor **habilitering** spesielt en risiko knyttet til bemanning og økonomistyring. Det fremkommer av styringsdokumenter at enheten er sårbar som følge av uforutsigbarheten knyttet til ressurskrevende brukere og den statlige subsidiering av disse. Kommunedirektør viser til utfordringer som følge av at flere brukere innen HVPU snart når pensjonsalder noe som innebærer at den statlige støtten faller bort. Videre beskrives tilfeller hvor særlig ressurskrevende brukere har falt fra, noe som har medført behov for raske grep innen både bemanning og økonomistyring, og det utgjør således en risiko.

Etter revisjonens vurdering er det innenfor **andre helsetjenester** spesielt en risiko knyttet til legetjenesten. Det fremkommer fra flere hold at kommunen har utfordringer knyttet til det å få søkere til stillinger med krav om særskilte kvalifikasjoner, noe som blant annet har medført at kommunen over en tid kun har hatt én kommunelege. Det vises også til at kommunelegene har lange ventelister for legetime, på tross av at de har listelengde tilsvarende andre sammenlignbare kommuner. Revisjonen anser med dette risikoen innen legetjenesten til å være moderat.

Innenfor **sykehjem, hjemmetjeneste, habilitering og andre helsetjenester** fordeler risikoene seg følgende:

Konsekvens					
Sannsynlighet		Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig
	Meget liten				
	Liten				
	Moderat			Legekontor	Økonomistyring og bemanning (habilitering)
	Stor				
	Svært stor				Økonomistyring og bemanning (inst. og hj.tj)

5. TEKNISK FORVALTNING

Teknisk forvaltning omfatter tjenester innen byggesak, planlegging, oppmåling, drift av kommunale bygninger og eiendommer, kommunale vann- og avløpstjenester samt de interkommunale samarbeidene vedrørende renovasjon og brannvern.

VANN, AVLØP OG RENOVASJON

KOSTRA

Når det gjelder driftsutgifter per innbygger tilknyttet vannforsyning, er nyeste tall for Åmli fra 2017. Åmli hadde da driftsutgifter tilsvarende Vegårshei, på 2800 kr, noe som er om lag det dobbelte av de resterende kommunene i sammenligningsgrunnlaget. Tilsvarende er driftsutgiftene for avløp ikke blitt innrapportert for Åmli siden 2017, men driftsutgiftene lå da gjennomsnittlig med de resterende kommunene i sammenligningsgrunnlaget.

Når det gjelder avfallstjenesten var årsgebyrene i Åmli (ekskl. mva.) i 2019 på kr 2370, og med dette en del lavere enn det komparative grunnlaget som har årsgebyrer på om lag 3000 kr for samme år. Når det gjelder kg med husholdningsavfall er Åmli på snittet med de resterende kommunene, og leverer i underkant av 500 kg avfall per årsinnbygger.

Kommunens styringsdokumenter

Åmli kommune har i dag en todelt gebyrmodell for vann- og avløp, hvor årsgebyret består av et abonnementsgebyr og et forbruksgebyr. Vann og avløp driftes etter selvkostprinsippet, hvor det av årsregnskap 2019 fremkommer at kommunen hadde driftsinntekter i forbindelse med vann på kr 3,0 mill., mot driftskostnader på kr 2,8 mill. Dette innebærer at selvkostfondet er økt fra minus 300 000 kr til minus 100 000 kr i løpet av 2019. For avløp viser årsregnskap 2019 til driftsinntekter på kr 3,20 mill., med driftskostnader på kr 3,25 mill., og med dette en reduksjon av selvkostfondet fra kr 325 000 til kr 285 000.

Det fremkommer av protokoll fra kommunestyre i desember 2019 at Åmli kommune arbeider med gjennomføring av tilstandsvurdering og utarbeidelse av rehabiliteringsplan for Åmli renseanlegg. Anlegget er 32 år gammelt og er bygd for å håndtere avløpsvann fra bebyggelse i Åmli sentrum, inklusiv Pan hotell, og har en belastning på 1500 pe (personequivallenter). I forbindelse med dette arbeidet er det bevilget kr 150 000 til kjøp av konsulenttjeneste for gjennomføring av arbeidet, hvor beløpet tas av disposisjonsfond.

Renovasjonstjenesten i Åmli gjennomføres av Indre Agder og Telemark Avfallsselskap IKS (IATA IKS), som et interkommunalt selskap eid av Nome, Drangedal, Nissedal og Åmli kommune. Av årsregnskap fremkommer det at Åmli kommunes kostnader til tjenesten har vært stabile de siste årene, og utgjør 65 000 kr.

Spørreundersøkelse

Respondentene ble spurt om i hvilken grad de opplever at det knytter seg risiko til vann, avløp og renovasjon i Åmli kommune når det kommer til overholdelse av lover og bestemmelser, økonomi, produktivitet, måloppnåelse og oppfølging av politiske vedtak. Svarene viser at 7 % mener at det i liten grad foreligger en slik risiko, mens 57 % mener at denne risikoen i noen grad foreligger. Ingen av respondentene svarte at risikoen i stor grad foreligger, mens 7 % svarte at den i svært stor grad

foreligger. På konkretisering av dette blir mangelfull oppfølging av politiske investeringer pekt ut som en risiko innen sektoren.

På det generelle spørsmålet om behov for forvaltningsrevisjon på tjenesteområdet i kommende periode, ble vann, avløp og renovasjon rangert lavest av de 15 områdene.

PLAN OG BYGGESAK

KOSTRA

Åmli kommune behandlet i alt 52 byggesøknader i 2019, noe som har vært relativt stabilt de siste årene. Til sammenligning behandlet Gjerstad 65 byggesøknader samme år, mens Vegårshei og Birkenes behandlet henholdsvis 152 og 88. Åmli har med dette behandlet antall byggesøknader ganske tilsvarende Gjerstad når kommunestørrelsene tas med i betraktning. Når det gjelder gjennomsnittlig behandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist (målt i dager), ligger Åmli noe over kommunene det sammenlignes med, med en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 22 dager. Til sammenligning brukte Vegårshei og Gjerstad 7 dager, mens Birkenes og KG 6 brukte rundt 20 dager.

Kommunens styringsdokumenter

Av årsregnskap 2019 fremkommer det at kommunen har hatt driftsinntekter i forbindelse med byggesak på kr 445 000, mens driftskostnadene har vært på kr 335 000. Dette innebærer at selvkostfondet har økt fra kr 35 000 til kr 150 000 i løpet av 2019.

I forbindelse med etablering av Biozin på Jordøya i Åmli kommune, er det viktig for kommunen å kunne tilby attraktive tomter i nærheten, og det pågår arbeid med dette. Kommunen har også et byggefelt på Selåsvatn som ble etablert for snart 30 år siden, der det er gode muligheter for utvidelse, og fortsatt noen ledige tomter. Av handlingsprogram og økonomiplan 2020-2023 vises det imidlertid til at det på de senere 30 årene ikke er blitt gjort noe for å gjøre feltet mer attraktivt. Det rettes spesielt oppmerksomhet mot at kommunen bør få på plass lys, asfalt og etter hvert nærmiljøanlegg for å legge til rette for barnefamilier.

Det arbeides også for løsninger for myke trafikanter på Simonstad, som følge av Biozinfabrikken som vil føre til at 70-80 vogntog daglig kjører inn/ut av Jordøya. Løsninger for dette er diskutert internt og med fylket, og må være på plass innen oppstart av fabrikken. Utredningen er planlagt finansiert med fondsmidler 2020.

Fra kommunebilde fra 2016 vises det til at Fylkesmannen sjeldent får spørsmål fra kommunen om reglene kommunen skal forholde seg til innen plan- og bygningslov.

Spørreundersøkelse

Respondentene ble spurt om i hvilken grad de opplever at det knytter seg risiko til plan og byggesak i Åmli kommune når det kommer til overholdelse av lover og bestemmelser, økonomi, produktivitet, måloppnåelse og oppfølging av politiske vedtak. Svarene viser at 7 % mener at det i liten grad foreligger en slik risiko, mens 50 % mener at denne risikoen i noen grad foreligger. 7 % av respondentene svarte at risikoen i stor grad foreligger, mens 7 % svarte at den i svært stor grad foreligger.

På det generelle spørsmålet om behov for forvaltningsrevisjon på tjenesteområdet i kommende periode, ble plan og byggesak rangert blant de fem høyeste av de 15 definerte områdene.

Samtale med kommunedirektør

Av samtale med kommunedirektør pekes det på at plan og byggesak utgjør områder man i en tid med stramt budsjett lettere kan måtte nedprioritere, slik som eksempelvis utbygging av ny vei. Videre vises det til utfordringer som følge av at det er små forhold hvor mange innen bransjen kjenner hverandre, og hvor det å sikre uavhengighet kan være en utfordring.

BRANNVERN OG BEREDSKAP

KOSTRA

Når det gjelder brannvern i kommunen utføres dette av Østre Agder Brannvesen (ØABV). Åmli har 8,2 km, eller 10 minutter, til nærmeste brannstasjon, som er av typen ikke-kasernert stasjon. Den nærmeste døgnkasernerte stasjonen ligger 57,4 km, eller 57 min, unna. Kommunen hadde for 2019 en netto driftsutgift per innbygger på i underkant av 1300 kr, som er relativt uendret de siste tre årene. Det er også relativt tilsvarende sammenligningsgrunnlaget, hvor driftsutgiftene varierer fra kr 623 i Froland til kr 1815 for KG 6.

Kommunens styringsdokumenter

Handlingsprogram 2020-2023 viser til at det har vært en økning innen kostnader knyttet til brannvern, som følge av ny betalingsmodell og tidligere underbudsjettering for Østre Agder Brannvernssamarbeid (ØABV), noe som medfører økt kontingent. Det fremkommer også av årsrapport 2019 at det ble oppført ny garasje til bruk for ØABV avdeling Åmli med en total kostnadsramme på kr 1,6 mill.

Av ØABV strategi fremkommer det at Åmli utgjør et stort geografisk område i forhold til innbyggertall, hvor Åmli kommune dekker omtrent 36 % av ØABV totale landareal, men bare 3 % av innbyggermassen deres. 7 % av alle utrykningene til ØABV i perioden 2010-2017 var til Åmli kommune.

Spørreundersøkelse

Respondentene ble spurt om i hvilken grad de opplever at det knytter seg risiko til brannvern og beredskap i Åmli kommune når det kommer til overholdelse av lover og bestemmelser, økonomi, produktivitet, måloppnåelse og oppfølging av politiske vedtak. Svarene viser at 14 % mener at det i liten grad foreligger en slik risiko, mens 50 % mener at denne risikoen i noen grad foreligger. Ingen av respondentene svarte at risikoen i stor grad foreligger, mens 7 % svarte at den i svært stor grad foreligger.

På det generelle spørsmålet om behov for forvaltningsrevisjon på tjenesteområdet i kommende periode, ble brannvern og beredskap rangert blant de fem høyeste av de 15 definerte områdene.

Samtale med kommunedirektør

Av samtale med kommunedirektør pekes det på utfordringer som følge av at brannvern er organisert som et vertskommunesamarbeid, hvor man i liten grad har kontroll på kostander som tjenesten genererer.

EIENDOM OG INVESTERING

KOSTRA

Åmli kommune hadde i 2019 netto driftsutgifter til forvaltning av eiendom per innbygger på 127 kr, og med dette blant de laveste i sammenligningsgrunnlaget. For Gjerstad var tilsvarende netto driftsutgifter på 117 kr, mens det for KG 6 og landet lå på henholdsvis 343 kr og 326 kr. Driftsutgifter til eiendomsforvaltning i Åmli utgjorde i 2019 8,2 % av totale driftsutgifter, noe som er relativt gjennomsnittlig med sammenligningsgrunnlaget der dette varierer fra 6,4 % i Birkenes til 9,3 % i Froland.

Kommunens styringsdokumenter

Av årsberetning 2019 fremkommer det at investeringsregnskapet til kommunen er godt i balanse for 2019, hvor 13,3 mill. av det av totale finansieringsbehov på kr 22,7 mill. er finansiert med låneopptak.

Tertialrapport (1) 2020 viser til at fremdrift på investeringsprosjekter i all hovedsak er i rute og i henhold til fremdriftsplan. Av pågående investeringsprosjekter vises det til rehabilitering av Timmerodden og ÅPOS, utarbeidelse av fortau ved Åmli skole, samt prosjektering og gjennomføring av opparbeidelse på Engenes næringsområde som følge av tomtesalg der. Oppstart av prosjektering Børtinghus høydebasseng og prosjekt for rehabilitering av Åmli renseanlegg er litt utsatt i påvente av nye rammeavtaler for konsulenttenester. Prosjekter knyttet opp mot Biozinetablering tilpasses fortløpende i henhold til overordnet prosjektplan.

Spørreundersøkelse

Respondentene ble spurt om i hvilken grad de opplever at det knytter seg risiko til eiendom og investering i Åmli kommune når det kommer til overholdelse av lover og bestemmelser, økonomi, produktivitet, måloppnåelse og oppfølging av politiske vedtak. Svarene viser at 7 % mener at det i liten grad foreligger en slik risiko, mens 36 % mener at denne risikoen i noen grad foreligger. 7 % av respondentene svarte at risikoen i stor grad foreligger, mens 7 % svarte at den i svært stor grad foreligger.

På det generelle spørsmålet om behov for forvaltningsrevisjon på tjenesteområdet i kommende periode, ble eiendom og investering rangert på midten av de 15 definerte områdene.

Samtale med kommunedirektør

Av samtale med kommunedirektør fremkommer det at utbygging av prosjekter skjer i henhold til investeringsplan. Av pågående prosjekter vises det til utbygging av helse- og omsorgssenteret, bygging av vanntårnet samt bygging av bolig til brukere innen HVPU. Frem til nå har dette vært gjennomført gjennom intern prosjektledelse, men det beskrives som et alternativ å bruke mer ekstern bistand til prosjekter i kommende tid.

5.1. DELKONKLUSJON FOR TEKNISK FORVALTNING

I revisjonens risiko- og vesentlighetsberegning (sannsynlighet og konsekvens), kommer områdene innenfor teknisk forvaltning i Åmli kommune ut med moderat til høy risiko.

Etter revisjonens vurdering fremkommer det ikke eksplisitte risikoer knyttet til **vann, avløp og renovasjon (VAR)**. Det vil likevel gjøres en nærmere vurdering av kommunens eierskap innen IATA IKS i analysens del 2.

Etter revisjonens vurdering foreligger det innen **brannvern** en moderat risiko som følge av at konsekvensen naturlig anslås til høy. Innenfor brannvern registrerer revisjonen at kommunen har hatt noen svingninger i utgifter til Østre Agder Brannvesen de siste 3 årene, noe som også påpekes i samtale med kommunedirektør. Østre Agder Brannvesen har en høyere andel årsverk pr. innbygger enn hva andre komparative kommuner som er en del av interkommunale brannvesen har, mens kostnadene er tilsvarende. Innen **beredskap** anslås risiko til moderat som følge av blant annet jevnlig tilsyn på beredskap og beredskapsøvelser i regi av fylkesmannen. Konsekvensen for avvik anslås som høy innen beredskap, men revisjonen har ingen forutsetninger for å vurdere sannsynligheten for avvik som høy.

Etter revisjonens vurdering har **plan og byggesak** i Åmli en moderat til høy risiko. Enheten har en saksbehandlingstid på saker med tre ukers frist på 22 dager, og som med dette overgår lovkravet samt sammenlignbare kommuners saksbehandlingstid. Fra spørreundersøkelsen blir plan- og byggesak pekt ut blant de fem områdene med høyest behov for forvaltningsrevisjon, og totalt 14 % mener at område innehar en stor eller svært stor risiko.

Innen **eiendom og investering** foreligger det etter revisjonens vurdering moderat risiko i Åmli, hvor utgiftsnivået ligger ganske gjennomsnittlig sett i lys av sammenlignbare kommuner. Åmli har hatt flere investeringsprosjekter både pågående og slutført, noe som etter revisjonens vurdering gjør det ekstra viktig at kommunen ivaretar en god styring av sine eiendoms- og investeringsprosjekter. Kommunedirektør peker i denne sammenheng på at utbygging av prosjekter i stor grad skjer i henhold til investeringsplan.

Innenfor **VAR, brannvern og beredskap, plan og byggesak samt eiendom og investering** fordeler risikoene seg følgende:

		Konsekvens				
Sannsynlighet		Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig	Svært alvorlig
	Meget liten					
	Liten					Brannvern og beredskap
	Moderat			Eiendom og Investering		
	Stor			Saksbehandling plan og byggesak		
	Svært stor					

6. HJELPETJENESTER

Hjelpetjenester omfatter tjenester innen NAV, voksenopplæring, rus- og psykisk helsearbeid, samt flykning og integrering.

NAV

KOSTRA

Gjennom KOSTRA-tall knyttet til økonomisk sosialhjelp, fremkommer det at Åmli har et stabilt antall mottakere på 32 stk. i 2017 mot 30 i 2019. Dette innebærer at 1,6 % av kommunens innbyggere mottar sosialhjelp, mens 3,5 % av innbyggerne i Gjerstad og 2,9 % i Vegårshei og Froland gjør det samme.

Antall mottakere under 24 år var i 2019 på 5 personer i Åmli, noe som utgjør 17 % av alle sosialhjelpsmottakere. Dette er relativt gjennomsnittlig med sammenligningsgrunnlaget, hvor Vegårshei og Gjerstad har en andel på 10 % og 13 %, mens Froland og Birkenes har en andel på 23 % og 32 %.

I 2019 hadde totalt 10 av sosialhjelpsmottakerne utbetaling av sosialhjelp som sin viktigste kilde til livsopphold, mens Gjerstad, Vegårshei og Froland her hadde henholdsvis 16, 12 og 68 mottakere. For Åmli innebærer dette en andel på 33 % av alle mottakerne, som er noe mindre enn Froland på 39 %, men mer enn Gjerstad og Vegårshei på i underkant av 20 %. Mens andelen brukere med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold har økt med nesten 11 % i Åmli og 33 % Froland de siste tre årene, har antallet i Vegårshei og Gjerstad blitt halvert på de siste tre årene. Når det gjelder gjennomsnittlig stønad per innbygger over 16 år var denne i Åmli på 737 kr i 2019, noe som har økt fra 420 kr i 2017. Det er imidlertid blant de laveste gjennomsnittlige stønadene i sammenligningsgrunnlaget, hvor Gjerstad, Vegårshei og Froland ligger på henholdsvis 1766 kr, 1271 kr og 1035 kr, mens Birkenes bare har en gjennomsnittlig stønad på i overkant av 200 kr.

Kommunens styringsdokumenter

I den kommunale delen av NAV inngår blant annet økonomisk rådgivning, økonomisk sosialhjelp, midlertidige botilbud, kvalifiseringsprogrammet m.m., og tjenestene er i Åmli kommune underlagt enhet for habilitering og ressurs.

Årsberetning 2019 viser til at den kommunale NAV-tjenesten organiseres i samarbeid med den statlige NAV-tjenesten i Froland. Samarbeidet har fungert bra, men det vises til utfordringer i forbindelse med overgangsfaser mellom statlig og kommunale tjenester for kommunens innbyggere. Det har vært gjennomført arbeid i forbindelse med utredning av et felles NAV-kontor, bestående av Åmli, Tvedestrand, Vegårshei, Gjerstad, Risør, Tvedestrand og Froland. Det ble imidlertid vedtatt i kommunestyre mai 2019 at Åmli ikke skal inngå i et eventuelt slikt samarbeid, og at tjenesten skal ivaretas lokalt.

Revisjonen gjennomførte i 2019 forvaltningsrevisjon av saksbehandling, praksis og internkontroll innen sosialtjenesten i Åmli kommune, hvor det bemerkes at kommunen har et forbedringspotensial blant annet i forbindelse med opplysninger ved dokumentinnsyn, tydeliggjøring av vedtak, og intern kontroll. Det fremgår av revisjonens videre anbefalinger at kommunen gjennomfører et arbeid med å utarbeide rutiner og maler opp mot de mangler som ble påpekt, for å sikre at tjenesten leveres i henhold til lovverket.

Det fremkommer av kommunens styringsdokumenter at kommunen jobber kontinuerlig med kvalitetsforbedring av tjenesten for å sikre at tjenesten leveres i henhold til lovverket. Tiltaksplan i årsberetning 2019 viser til at det er overført en 50% stilling til NAV aktivitetsplikt, hvor hensikten med stillingen er å legge til rette for lovpålagt aktivitet i henholdt til §20 i Lov om sosiale tjenester i NAV. Med dette viser årsberetning 2019 til at NAV har lyktes med å stille krav til aktivitet på et tidlig tidspunkt, og stillingen vil således bli videreført. Videre har NAV Åmli arbeidet med innføring av digital løsning (DIGISOS), og tjenesten har planlagt oppstart i løpet av 2020.

Av tertialrapport (2) 2020 vises det til at de fleste tjenestene under habilitering og ressurs ligger innenfor vedtatt budsjetttramme for 2020. Videre fremkommer det at NAV som følge av Covid-19 har hatt stengte veiledningssentre over en lengre periode, men med mulighet for kontakt på telefon hvor møte i egnet lokale kan planlegges. Det vises til at dette har vært en effektiv måte å løse tjenestetilbudet på, og ved åpning av senteret opplevde man en redusert etterspørsel etter tjenesten.

Spørreundersøkelse

Respondentene ble spurt om i hvilken grad de opplever at det knytter seg risiko til NAV i Åmli kommune når det kommer til overholdelse av lover og bestemmelser, økonomi, produktivitet, måloppnåelse og oppfølging av politiske vedtak. Svarene viser at 7 % mener at det i liten grad foreligger en slik risiko, mens 50 % mener at denne risikoen i noen grad foreligger. 14 % av respondentene svarte at risikoen i stor grad foreligger, mens 7 % svarte at den i svært stor grad foreligger.

På det generelle spørsmålet om behov for forvaltningsrevisjon på tjenesteområdet i kommende periode, ble NAV rangert blant de fem nederste av de 15 definerte områdene.

Samtale med kommunedirektør

Av samtale med kommunedirektør fremkommer det at det kommunale NAV den senere tid har oppbemannet til å ha 3 stillinger på 50 %. Årsaken til at oppbemanningen ble gjort i deltidsstillinger beskrives særlig å være for å sikre at man har en erstatter ved sykdom.

VOKSENOPPLÆRING

Åmli har tre deltakere i voksenopplæring, og alle disse får i henhold til data fra KOSTRA spesialundervisning.

Kommunens styringsdokumenter

I årsberetning (2019) vises det til at voksenopplæringen har blitt gjennomført på Åmli videregående skole, hvor det blant har blitt gjennomført kurs i norsk og samfunnskunnskap. Totalt deltok 14 elever på voksenopplæring i 2019.

Spørreundersøkelse

Respondentene ble spurt om i hvilken grad de opplever at det knytter seg risiko til voksenopplæring i Åmli kommune når det kommer til overholdelse av lover og bestemmelser, økonomi, produktivitet, måloppnåelse og oppfølging av politiske vedtak. Svarene viser at 21 % mener at det i liten grad foreligger en slik risiko, mens 43 % mener at denne risikoen i noen grad foreligger. 7 % av respondentene svarte at risikoen i stor grad foreligger, mens 7 % svarte at den i svært stor grad foreligger.

På det generelle spørsmålet om behov for forvaltningsrevisjon på tjenesteområdet i kommende periode, ble voksenopplæring rangert blant de fem nederste av de 15 definerte områdene.

RUS OG PSYKISK HELSE

KOSTRA

Innen rus- og psykisk helsearbeid ligger Åmli høyt når det gjelder ansatte med videreutdanning, hvor totalt 31,6 ansatte per 10.000 innbyggere har videreutdanning innen psykisk helse- eller rusarbeid. Totalt sett utgjør dette den største andelen av ansatte med videreutdanning per innbygger av kommunene i sammenligningsgrunnlaget, hvor Gjerstad, Vegårshei og Froland har antall årsverk på henholdsvis 18,6, 15,3 og 17 per 10 000 innbyggere.

Åmli brukte 370 kr per innbygger (18-66 år) på tilbud til personer med rusproblemer. Dette er noe mer enn KG 6 på 250 kr, men langt lavere enn landsgjennomsnittet på kr 718 kr. Totalt utgjør netto driftsutgiftene til tilbud til personer med rusproblemer 7,6 % av netto driftsutgiftene til sosialtjenesten i kommunen, noe som er relativt tilsvarende KG 6 på 6 %. De resterende kommunene fra sammenligningsgrunnlaget har ikke tilstrekkelig data til at de kan brukes til sammenligning her.

Nasjonale undersøkelser og prøver

Hvert tredje år gjennomføres det nasjonale undersøkelser gjennom ungdata-spørreundersøkelsen. Undersøkelsen ble sist gjennomført i 2019 i Åmli, og 51 elever fra ungdomstrinnet deltok. Av undersøkelsen fremkommer det blant annet at Åmli har en høyere andel av ungdomsskoleelever som røyker fast, med 8 %, mot Vegårshei og Froland på henholdsvis 3 % og 2 %. Videre fremkommer det at ungdomsskoleelever som har røykt Cannabis siste året er 4 % i Åmli, mot Vegårshei og Froland som ligger på henholdsvis 1 % og 2 %. Tilsvarende ligger Åmli også høyere når det gjelder jevnlig alkoholkonsum, med 8 %, mot 2 % i Froland og 1 % i Vegårshei.

Når det gjelder psykiske helse viser 10 % av ungdomsskoleelevene i Åmli til at de har hatt psykiske plager den siste uken, noe som er lavere enn i Vegårshei og Froland hvor tilsvarende andel er på henholdsvis 17 % og 14 %. Åmli kommer også høyere ut på spørsmål om hvor fornøyd elevene er med helsa si, hvor 76 % viser til at de er fornøyde, mot 67 % i både Vegårshei og Froland.

Kommunens styringsdokumenter

Det fremkommer av årsrapport 2019 at det var en økning i antall brukere innen psykisk helse og rustjenester i 2019.

Årsregnskapet viser til et forbruk innen psykiatri på kr 2,5 mill., noe som er 200 000 kr over budsjett. Av tertialrapport (1) 2020 vises det til at tjenester innenfor rus og psykisk helse totalt sett ligger innenfor budsjettramme for 2020. Videre viser årsrapport (2019) til at tjenesten tar som sikte å være et lavterskeltilbud som yter lovpålagte tjenester og oppgaver. Som følge av at kommunen opplever at det i seg selv ikke er nok med støttesamtaler, arbeides det mot å dreie tjenesten mer over å kombinere støttesamtaler med målrettet miljøarbeid. Kommunen fikk i 2019 tilført prosjektmidler av fylkesmannen til en 50 % stilling knyttet til kommunalt rusarbeid, noe Åmli har gjennomført ved å tilsette to personer i henholdsvis 20 og 30 %-stilling. Målet for tilsetningene er å fange opp dem med rusproblemer tidligere, og ha et tilbud til de som trenger noe annet enn det ordinære tilbudet.

Spørreundersøkelse

Respondentene ble spurt om i hvilken grad de opplever at det knytter seg risiko til Rus og psykisk

helse i Åmli kommune når det kommer til overholdelse av lover og bestemmelser, økonomi, produktivitet, måloppnåelse og oppfølging av politiske vedtak. Svarene viser at 14 % mener at det i liten grad foreligger en slik risiko, mens 43 % mener at denne risikoen i noen grad foreligger. 7 % av respondentene svarte at risikoen i stor grad foreligger, mens 7 % svarte at den i svært stor grad foreligger. På det generelle spørsmålet om behov for forvaltningsrevisjon på tjenesteområdet i kommende periode, ble rus og psykisk helse tredje øverst av de 15 definerte områdene.

FLYKTNINGER OG INTEGRERING

KOSTRA

Introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere er en lovfestet ordning kommunen må tilby, med formål å styrke grupper av nyankomne innvandreres mulighet for raskt å komme ut i jobb eller utdanning. Åmli har totalt 10 deltakere i programmet, mot 34 i Gjerstad og 30 i Vegårshei.

Kommunens styringsdokumenter

Flyktningetjenesten er i Åmli kommune underlagt enhet for oppvekst. Av årsrapport 2019 vises det til at det ikke ble bosatt nye flyktninger i 2019, og at de fleste flyktningene i kommunen er ferdige med introduksjonsprogrammet som har pågått over en femårsperiode. Det vises i denne sammenheng til et godt samarbeid mellom tjenesten og NAV.

Av handlingsprogram og økonomiplan for 2020-2023 fremkommer det at flyktningetjenesten er foreslått redusert med 50 % i 2021 og 120 % i 2022 som følge av redusert behov innen tjenesten. For 2020 er det foreslått å bruke kr 3,4 mill., mot kr 4,7 mill. i 2019, hvor det statlige tilskuddet til kommunen i 2020 utgjorde kr 1,4 mill. Bruken av midlene går i henhold til anbefalingene for bruk av integreringstilskudd hovedsakelig til flyktningetjenesten, voksenopplæring, norskundervisning til fremmedspråklige og utleiebosted.

Det ble på kommunestyremøte september 2020 vedtatt at rådmannen skal sette i gang et arbeid med å evaluere «Helhetlig plan for bosetting og integrering av flyktninger og innvandrere i Åmli», herunder se om dagens praksis er i tråd med gjeldende retningslinjer/regelverk, og komme tilbake med en redegjørelse om dette til kontrollutvalget.

Spørreundersøkelse

Respondentene ble spurt om i hvilken grad de opplever at det knytter seg risiko til flyktninger og integrering i Åmli kommune når det kommer til overholdelse av lover og bestemmelser, økonomi, produktivitet, måloppnåelse og oppfølging av politiske vedtak. Svarene viser at 21 % mener at det i liten grad foreligger en slik risiko, mens 36 % mener at denne risikoen i noen grad foreligger. 14 % av respondentene svarte at risikoen i stor grad foreligger, mens 7 % svarte at den i svært stor grad foreligger. Vedrørende konkretisering av dette vises det til at det i liten grad tilrettelegges for integrering av flyktninger, hvor det ikke tilbys nok hjelp og veiledning i regi kommunen

På det generelle spørsmålet om behov for forvaltningsrevisjon på tjenesteområdet i kommende periode, ble flyktninger og integrering rangert på midten av de 15 definerte områdene.

Samtale med kommunedirektør

Av samtale med kommunedirektør vises det at enhet for flyktning er planlagt å legges ned som følge av den reduserte flyktningestrømmen kommunen møter de kommende årene.

6.1. DELKONKLUSJON FOR HJELPETJENESTER

Innenfor **NAV, voksenopplæring, rus og psykisk helse samt flyktninger og integrering** fordeler risikoene seg følgende:

Etter revisjonens vurdering er det innenfor **NAV** en potensiell risiko knyttet til at det gjennom data fra KOSTRA fremkommer en liten økning i antall sosialhjelpsmottakere som mottar sosialhjelp som sin viktigste kilde til livsopphold. Av kommunens årsberetning vises det til at kommunen har tatt tak i dette ved å overføre en stilling til å jobbe mot aktivitetsplikt, og kommunen har med dette lyktes i å stille krav til aktivitet på et tidlig tidspunkt. Kommunedirektør viser til en vellykket oppbemanning av NAV som har sikret en mindre personavhengig og sårbar tjeneste. På spørreundersøkelsen kommer NAV ut blant de fem nederste av 15 områder på spørsmål om behov for forvaltningsrevisjon kommende periode. Revisjonen anser med dette risikoen for avvik innen tjenesten som kun moderat.

Innenfor tjenester til **flyktninger og integrering** mener revisjonen det foreligger lav til moderat risiko basert på gjennomførte risikoberegninger. Risikoen ses særlig i sammenheng med uforutsigbarheten som er knyttet til økonomi og planlegging av tjenesten, da det er vanskelig å anslå antall asylsøkere, flyktninger og innvandrere den kommende tiden.

Når det gjelder **rus- og psykisk helsearbeid** er det etter revisjonens vurdering en risiko i forbindelse med den økende andelen med behov for kommunale tjenester, som det vises til i kommunens årsrapport. Revisjonen registrerer en økende trend hvor kommunen får mer ansvar ift. sykere pasienter, med økende press på tjenesten, noe som bidrar til å øke risikoen ytterligere. Det fremkommer også av ungdomsundersøkelsen at Åmli ligger vesentlig over sammenlignbare kommuner når det kommer til ungdomsskoleelevers bruk av sigaretter, hasj og jevnlig alkoholkonsum. På tross av dette viser data fra KOSTRA til at kommunen bruker mindre ressurser enn landsgjennomsnittet på tilbud til personer med rusproblemer. Utover dette rangeres også området tredje høyest av 15 områder på spørreundersøkelsens spørsmål om behov for forvaltningsrevisjon kommende år.

Innenfor **NAV, flyktninger og integrering samt rus og psykisk helse** fordeler risikoene seg følgende:

Sannsynlighet	Konsekvens				
		Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig
	Meget liten				
	Liten				Flyktninger og integrering
	Moderat			NAV	
	Stor				Rus- og psykisk helsearbeid
	Svært stor				

7. SEKTOROVERSKRIDENDE RISIKOOMRÅDER

Åmli kommune har flere risikoområder som ikke nødvendigvis knytter seg til én sektor eller tjeneste, men som kan omfavne på tvers av kommunens organisasjon. Revisjonen har valgt å se nærmere på utvalgte risikoer hvor sannsynligheten for avvik anses som størst.

Økonomi

I 2019 hadde kommunen et positivt netto driftsresultat på kr 4,7 mill., mot revidert budsjett på minus kr 4,1 mill. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) anbefaler at forholdstall for netto driftsresultat er på minst 1,75 % av sum driftsinntekter. For Åmli er dette på 2,2 %.

Når det gjelder frie fondsmidler knyttet til drift utgjorde dette 37,7 mill. kr. (innebærer disposisjonsfond + akkumulert mindreforbruk 2019) pr. 31. desember 2019. 1. januar 2019 utgjorde tilsvarende saldo kr 34,4 mill. I løpet av 2019 har kommunen dermed blitt kr 3,3 mill. «rikere».

Åmli kommunes totale lånegjeld utgjorde 31. desember 2018 kr 199,5 mill., mens den ett år senere var på kr 193,7 mill. Lånegjelden er med dette redusert med kr 5,8 mill. i løpet av 2019. Netto lånegjeld er definert som kommunens langsiktige gjeld fratrukket restgjeld på formidlingslån og ubrukte lånemidler. Netto lånegjeld utgjorde i Åmli kommune kr 167,2 mill., med driftsinntekter på kr 211 mill. Det gir en gjeldsgrad på 79 % i 2019, mot 83 % i 2018.

Åmli kommune benytter rentebytteavtaler som et rentesikringsinstrument. I 2019 hadde kommunen kr 89 mill. på slike avtaler, som innebærer at kommunen betaler en fast rente til banken, mens banken betaler flytende rente tilbake. Rentedifferansen gjør at rentesikringen har kostet kommunen om lag kr 0,5 mill. i 2019, men det gjør at kommunen er mindre sårbar i forhold til eventuelle fremtidige renteøkninger.

Når det gjelder kommunens premieavvik, som i realiteten er en periodisering av pensjonsutgifter, var akkumulert netto premieavvik 31. desember 2019 på kr 11,1 mill., inkludert arbeidsgiveravgift. Positivt premieavvik utgjør med andre ord en inntektsføring uten tilhørende kontantstrøm i det året det oppstår. Resultatet av netto inntektsføring av positivt premieavvik, er at kommunens driftsresultat blir tilsvarende høyere, til tross for at pengene allerede er benyttet til pensjonspremiebetaling.

Av samtale med kommunedirektør vises det til at det gjennomføres månedlige rapporteringsmøter mellom kommunedirektør og kommunens økonomisjef, noe som sikrer en kontinuitet i økonomistyringen.

Offentlige anskaffelser

Kommunens økonomireglement fra 2005 viser til forskrift om offentlige anskaffelser. Det er imidlertid kommet ny forskrift den senere tid, og kommunen er i den anledning i gang med arbeidet med å revidere reglementet i henhold til denne. Det fremkommer videre av revisors etterlevelseskontroll 2020 at det er mangelfull dokumentasjon i forbindelse med offentlige anskaffelser hos fem av 12 leverandører i kommunen. Med bakgrunn i dette konkluderes det i etterlevelseskontrollen med at kommunen anbefales en gjennomgang av sine rutiner for å sikre tilfredsstillende dokumentasjon på alle kommunens anskaffelser over 100 tusen.

Av samtale med kommunedirektør vises det til at samarbeidet med OFA oppleves som sårbart, da de ikke følger godt nok opp ved overganger, og da de små kommunene gjerne faller utenfor på

avgjørelser. Dette resulterte blant annet i at kommunen for et år siden stod lenge uten rammeavtale for mat.

På spørsmål fra spørreundersøkelsen vedrørende om respondentene opplever at det knytter seg risiko til sektoroverskridende forhold opp mot overholdelse av lover, bestemmelser og politiske vedtak, svarte 36 % at de ser en risiko i forbindelse med offentlige anskaffelser i kommunen.

Varsling

I årsrapport 2019 vises det til at det i kommunestyret har vært oppe sak vedrørende varsling om kritikkverdige forhold. Varselet ble av kommunens varslingsteam ikke vurdert til å være et varsel av arbeidsmiljølovens forstand.

Revisjonen kan ikke se av verken årsmelding, virksomhetsplaner, handlingsprogram eller øvrige styringsdokumenter, at det fremgår noe informasjon om kommunens rutiner knyttet til varsling, og revisjonen tolker det dermed dithen at kommunen har lite rutiner knyttet til tematikken.

På spørsmål fra spørreundersøkelsen vedrørende om respondentene opplever at det knytter seg risiko til sektoroverskridende forhold opp mot overholdelse av lover, bestemmelser og politiske vedtak, svarte 36 % at de ser en risiko i forbindelse med varsling og etiske retningslinjer i kommunen.

Internkontroll

Åmli kommune benytter det nettbaserte kvalitetssystemet QM+ for tilgjengeliggjøring av internkontrollrutiner, håndbøker, instruksjoner og sentrale lovverk. QM+ benyttes også til rapportering av avvik innen HMS og tjenestekvalitet. Det beskrives i årsrapport (2019) at det jobbes kontinuerlig med forbedringstiltak innen HMS og tjenestekvalitet, blant annet har opplæring av ansatte i avvikshåndteringsprogrammet, QM+, vært et viktig fokusområde i 2019.

Den enkelte enhet følger opp registrerte avvik fortløpende, men det overordnede ansvaret ligger på rådmannens stab. Av samtale med kommunedirektør beskrives et pågående arbeid med å forbedre systemet, der mye fungerer som det skal, men hvor forbedringspotensialet påpekes som tilstedeværende.

På spørsmål fra spørreundersøkelsen vedrørende om respondentene opplever at det knytter seg risiko til sektoroverskridende forhold opp mot overholdelse av lover, bestemmelser og politiske vedtak, svarte 36 % at de ser en risiko i forbindelse med internkontroll i kommunen.

Personvern

Kommunene har et lovkrav om å ha et personvernombud, og i Åmli ivaretas dette kravet gjennom kjøp av ekstern bistand, gjennom kommunalt samarbeid. Videre viser kommunen i årsrapport (2019) til at det ligger nettkurs innen personvern på ansattportalen, og at ansatte oppfordres til å gjennomføre dette.

På spørsmål fra spørreundersøkelsen vedrørende om respondentene opplever at det knytter seg risiko til sektoroverskridende forhold opp mot overholdelse av lover, bestemmelser og politiske vedtak, svarte 36 % at de ser en risiko i forbindelse med personvern/GDPR i kommunen.

Av samtale med kommunedirektør vises det til at kommunen den senere tid har hatt flere saker hvor personvernet ikke har vært tilstrekkelig ivaretatt som følge mangelfull IKT-sikkerhet gjennom IKT-leverandøren, IKT-Agder. Blant annet vises det til en elevsak hvor et dokument ble liggende åpent i systemet, selv om dette skulle vært håndtert som unntatt offentligheten.

Prosjektstyring

Revisjonen kan ikke se av verken årsmelding, virksomhetsplaner, handlingsprogram eller øvrige styringsdokumenter at det fremgår informasjon om kommunens rutiner knyttet til prosjektstyring. Det fremgår heller ingen informasjon av kommunens hjemmesider, og revisjonen tolker det dermed dithen at kommunen har lite rutiner knyttet til tematikken.

På spørsmål fra spørreundersøkelsen vedrørende om respondentene opplever at det knytter seg risiko til sektoroverskridende forhold opp mot overholdelse av lover, bestemmelser og politiske vedtak, svarte 50 % at de ser en risiko i forbindelse med offentlige anskaffelser i kommunen, noe som er den høyeste verdien blant områdene som er listet i undersøkelsen.

Kommuneadministrasjon

Enhet for *Rådmann og Stabsfunksjoner* bestod ved utgangen av 2019 av 7,2 årsverk, hvor disse er fordelt på 4,7 kvinner og 2,5 menn. Enheten har en økende grad av heltidsansatte, og i 2019 var denne på 67 %, noe som utgjør den høyeste andelen i kommunen. Sektoren leverer tjenester til hele organisasjonen og er kontaktpunkt utad mot innbyggere og politisk miljø.

Når det gjelder brutto driftsutgifter til administrasjon, fremkommer det av årsrapport (2019) at enheten har et årsregnskap på kr 18,4 mill., noe som gir et totalt mindreforbruk på kr 400 000.

Gjennom samtale med kommunedirektør vises det til en sårbarhet som følge av at alle stabsfunksjonene i administrasjonen i hovedsak kun følges opp av en person. Blant annet er det kun en 50%-stilling på lønn, noe som følgelig medfører en risiko for funksjoner slik som utbetaling av lønn.

7.1. DELKONKLUSJON FOR SEKTOROVERSKRIDENDE OMRÅDER

Sektoroverskridende områder er isolert sett en høy risiko i seg selv, med tanke på omfang i forhold til både tjenester, verdier og kravet til god styring og ledelse fra kommunen.

Etter revisjonens vurdering kommer Åmli kommunes **økonomi** ut med kun moderat risiko, da sannsynlighetsvurderingen anslås til liten mens konsekvens vurderes til høy. Revisjonen registrerer at Åmli kommer tilfredsstillende ut ift. risiko både ved gjeldsgrad, frie fond og et mindreforbruk. Det skiller seg likevel ut en risiko ved den pressede kommuneøkonomien, da enhetene får knappe og trange budsjetttrammer, og det stilles innstrammingskrav fra ledelsen.

Offentlige anskaffelser innehar etter revisjonens vurdering en høy risiko grunnet kompleksiteten i regelverket som skal etterleves, og ved at dette går gjennom mange ledd i organisasjonen. Konsekvensen av å ikke overholde lovverket vil blant annet være av omdømmemessig betydning for kommunen, og anses å være alvorlig. Total risiko for offentlige anskaffelser settes med dette til høy.

Både **internkontroll** og **varsling** er områder som kan medføre vesentlig konsekvenser dersom det forekommer avvik. For at kommunen skal lykkes i sitt arbeid med varsling- og avviksrapportering anses det som avgjørende med et sunt ytringsklima for organisasjonens medarbeidere, og der kommunen har etablert gode systemer og retningslinjer for riktig oppfølging av dette. Kommunen viser i årsrapporten til at internkontroll har vært et av fokusområdene for det siste året, men det fremkommer lite utover dette vedrørende hvordan denne håndteringen gjennomføres. Når det gjelder varsling kan ikke revisjonen se at det fremkommer noe om dette i kommunens styringsdokumenter. Med bakgrunn i det ovennevnte anses sannsynligheten for feil håndtering av varsler og avvik som forhøyet. Konsekvens ved feil håndtering vil alltid være stor, og total risiko blir dermed satt til høy.

Det er gjennom ny personvernforordning (GDPR) skjerpede krav til **personvern** og datasikkerhet for kommunene, og kommunens korrekte håndtering av personlig data utgjør i seg selv en stor risiko med tanke på omfanget av alle opplysninger som kommunen håndterer. Etter revisjonens vurdering er risikoen satt til moderat sett i lys av de tilbakemeldinger som er gitt fra kommunedirektør og den etablering kommunen har hatt i forhold til personvernombud.

Når det gjelder **prosjektstyring** fremkommer det lite om hvordan kommunen forholder seg til dette av styringsdokumentene, men området rangeres som høyest av de sektoroverskridende områdene på spørsmål om behov for forvaltningsrevisjon i kommende periode. Med tanke på kommunens omfang av investeringer anslås konsekvensen ved feil innen prosjektstyring som stor, og risiko anslås med dette til moderat/høy.

Innenfor **kommuneadministrasjon** håndteres de fleste funksjonene av kun en person. Det påpekes i den anledning at ivaretagelse av stabsfunksjonene innebærer risiko ved fravær eller sykdom.

Innenfor *sektoroverskridende områder* fordeler risikoene seg følgende:

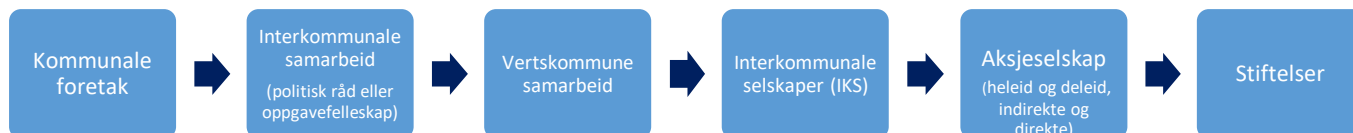
Sannsynlighet	Konsekvens				
		Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig
	Meget liten				
	Liten				Økonomistyring Personvern
	Moderat			Kommune- administrasjon	Offentlige anskaffelser
	Stor			Prosjektstyring	Internkontroll og varsling
	Svært stor				

RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

DEL 2: EIERSKAPSKONTROLL

8. RISIKOVURDERINGER AV KOMMUNENS EIERSKAP

Av kommuneloven fremgår det at kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av selskaper kommunen har eierinteresser i samt at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i sine selskaper. Kommunen har et bredt spekter av ulike eierskap, både innenfor ulike interkommunale samarbeid, interkommunale selskaper og aksjeselskaper med ulike eierinteresser. Figuren nedenfor viser ulike organiseringsformer for eierskap kommunen kan ha interesser i, med økende grad av autonomi.

Av de ovennevnte organiseringsformene er det kun aksjeselskaper, interkommunale selskaper og interkommunale samarbeid som er egne rettssubjekter, som omfattes av eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskap. Oppgavefelleskap som ikke er et eget rettssubjekt samt kommunale foretak faller inn under kommunens egen interne organisering, da de inngår i kommunen som rettssubjekt. Stiftelser er heller ikke omfattet, da stiftelser ikke eies av noen og det er dermed heller ingen eierinteresser å føre kontroll med.

Kommunen forvalter store verdier gjennom sine eierandeler i ulike selskap. En utstrakt bruk av fristilt selskapsorganisering kan utgjøre en potensiell risiko for kommunen. Det stilles derfor høye krav til god eierstyring og kontroll fra kommunen. Kommunestyret har det overordnede ansvaret for de deler av kommunens virksomhet som er lagt ut til selskaper, og det er viktig at de innehar en god eierstyring med disse. I forbindelse med eierstyringsansvaret har kommunen utarbeidet et sett med *prinsipper for et godt eierskap*, som inneholder krav iht. KS sine prinsipper for god eierstyring. Eksempelvis:

- Utforming av eierstrategier
- Representanter i generalforsamling og representantskap
- Rapporteringsrutiner
- Evaluering og valg av styre
- Habilitet og opplæring
- Krav til likestilling, etiske retningslinjer og miljøbevisst drift

Åmli kommunes eierskapsmelding ble behandlet i kommunestyret februar 2017 som et resultat av at kontrollutvalget tilbake i 2016 hadde anmodet kommunestyret om å *fastsette overordnede prinsipper for deres eierskap ved å utarbeide en samlet eierskapsmelding for alle deres selskaper/samarbeid*. Eierskapsmeldingen inneholder detaljerte beskrivelser av kommunens rolle og ansvar knyttet til ulike selskapsformer, med ulike kanaler for eierstyring ved de ulike formene. Videre tar meldingen for seg prinsipper for godt eierskap samt krav rettet mot eier og selskapet. Det fremgår for øvrig ingen informasjon om det enkelte eierskap, herunder verken kommunens forventninger, oppfølging av eller intensjoner/strategier med de ulike selskapene.

Risikoen knyttet til et eierskap vil videre basere seg på ulike egenskaper ved det enkelte selskapet. Både organisasjonsform, kommunens eierandel, økonomi, formål og utbytte vil alle være variabler som kan påvirke risikoen med eierskapet og hvor vesentlig risikoen er. Nedenfor vil det redegjøres for kommunens eierinteresser, med risiko- og vesentlighetsvurderinger knyttet til det enkelte eierskapet.

INTERKOMMUNALE SELSKAPER (IKS)

Selskapsnavn	Eierandel	Medeiere	Formål	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Aust-Agder museum og arkiv IKS (AAMA IKS)	1 %	Alle kommunene i tidl. Aust-Agder fylke og Agder fylkeskommune	Arkiv og kultur	Selskapet ble stiftet i 2003, og utvidet i 2015. Selskapet skal forvalte, drive og utvikle museums- og arkivfeltet i kommunene i (tidl.) Aust-Agder. Selskapet har over 40 ansatte. Selskapet har et samfunnsmessig ansvar og har et aktivt tjenestetilbud til innbyggere gjennom ulike kulturtilbud. Åmli kommunes definerer selskapet ved at det ivaretar kommunens lovpålagte arkivoppgaver, samtidig som det er inngått en konsolideringsavtale for Elvarheim museum i Åmli. Eierstyringen skjer gjennom representantskapet hvor ordfører med varaordfører som stedfortreder er valgt til å representere kommunen. Det er ikke gjennomført tidl. selskapskontroll ved AAMA IKS. Konklusjon: Liten eierandel, mange forutsigbare eiere, samfunnsnyttig formål og kulturtilbud for innbyggere. God styring med ordfører som representant i eierorgan. Mange ansatte og ikke tidl. selskapskontroll, gjør at risikoen totalt anslås til <i>middels</i>.
IKT-Agder IKS	2 %	Agder fylkeskommune, Arendal, Risør, Gjerstad, Grimstad, Tvedestrand, Vegårshei og Froland kommuner	IKT-tjeneste	Selskapet ble etablert i 2003 som et interkommunalt samarbeid, og fusjonerte med DDØ til et nytt selskap i 2018. Selskapet ble i 2019 omgjort til et IKS. IKT-Agder skal levere IT-tjenester til sine eiere, samt enkelte andre kunder, herunder bl.a. brukersupport, drift av utstyr, nettverk, system, forvaltning, IKT prosjektledelse og rådgivning. Økonomien beskrives av selskapet som god, med et positivt resultat i 2019 på 3,4 mill. kr. Prisen for eierkommunene er blitt redusert, og aktiviteten er høy både ift. eierkommunene og internt i selskapet. Tidl. gjennomført selskapskontroll i 2009 med oppfølging i 2015. Gjennom spørreundersøkelsen var IKT Agder IKS skissert som ett av de selskapene med høyest behov for en eierskapskontroll den kommende perioden (29 %). Konklusjon: Mindre eierandel ift. flere øvrige eierkommuner. Et samfunnsmessig ansvar og viktig IKT-leverandør for mange innbyggere/ansatte i eierkommunene. Et selskap i stadig vekst og utvikling, med store endringer de siste årene. Risiko påpekt også gjennom spørreundersøkelsen, gjør at selskapet vurderes til <i>middels-høy</i> risiko.

Konsesjonskraft IKS	1,86 %	Totalt 19 kommuner i Agder og Agder fylkeskommune. Herunder blant annet Grimstad, Froland, Arendal, Birkenes kommuner	Kraftsalg	Selskapet ble opprinnelig stiftet i 1984 i Aust-Agder, og utvidet i 2014 med kommuner i Vest-Agder. Selskapet har ansvaret for uttak og omsetning av all konsesjonskraft den enkelte deltakerkommunen disponerer, og har ansvaret for at konsesjonskraften blir omsatt og prissikret iht. den fastsatte risikostrategien for selskapet. Kommunens strategi med selskapet er å sikre god kompetanse på forvaltning av sine kraftinntekter, hvor rapportering skjer gjennom årsrapport. Åmlis eierandel er kun 1,86 %, men utgjør i 2020 en utbetaling på 3,33 mill. kr. for kommunen. Totalt utgjør utbetaling til eierkommunene i 2020 ca. 180 mill. kr. Varaordfører med ordfører som stedfortreder representerer kommunen i representantskapet. Det ble gjennomført en selskapskontroll av selskapet i 2019. Konklusjon: Liten eierandel med forutsigbare eiere. Har et samfunnsmessig ansvar, ikke direkte innbyggerrelatert. Liten økonomisk risiko, men stor økonomisk gevinst ift. eierandel. Pga. nylig kontroll anslås risikoen til lav-middels.
Indre Agder og Telemark Avfallsselskap IKS (IATA IKS)	13 %	Drangedal (29,8 %), Nome (46,9 %) og Nissedal kommune (10,3 %)	Renovasjon	Etablert i 1996, og har til formål å ta vare på det totale avfallet i regionen på en miljømessig, teknisk og økonomisk forsvarlig måte. Selskapet skal videre drive avfallshåndtering iht. lov og forskrift, gi rådgivning ved avfallsbehandling mv. IATA IKS har ca. 35 ansatte. Åmli har tilsvarende de andre deltakerne, totalt 3 medlemmer i representantskapet samt tre vararepresentanter. Ordfører samt øvrige kommunestyremedlemmer utgjør representantene. Hver av eierkommunene har i tillegg én representant hver i styret. Det ble gjennomført en selskapskontroll av IATA IKS i overgangen 2019/2020. Konklusjon: Moderat eierandel, forutsigbare eiere. Et samfunnsnyttig formål, som leverer viktige tjenester til eierkommunenenes innbyggere. Mange ansatte, nylig gjennomført selskapskontroll, klar styring fra kommunen gjennom styret og eierorgan. Risikoen vurderes til middels-lav.
Vestfold, Telemark og Agder Kontrollutvalgs-	1 %	33 kommuner og 2 fylkeskommuner i Vestfold og Telemark samt Agder	Kontrollutvalgssekretariat	Etablert i 2005, med utvidelse til Agder-kommuner i 2014 og Vestfold i 2020. Vetaks IKS (tidl. Temark) utfører den lovpålagte sekretær- og rådgiverfunksjonen for de 35 deltakerkommunenenes kontrollutvalg. Selskapet kan utføre tilsvarende oppgaver for andre bestillere. Selskapet har 8 ansatte fordelt på ulike distriktskontorer nær eierkommunene. Åmli kommune har én representant i selskapets representantskap.

sekretariat IKS (Vetaks)				Konklusjon: Liten eierandel med forutsigbare eiere, som driver lovpålagt tjeneste. Profesjonelt da de utgjør landets største KU-sekretariat. Liten økonomisk risiko. Revisjonen anslår risikoen som lav-middels.
Aust-Agder Revisjon IKS*	2 %	Agder FK. Arendal, Grimstad, Risør, Tvedestrand, Birkenes, Froland, Lillesand, Gjerstad og Vegårshei	Revisjon	*) Har ikke foretatt en risiko- og vesentlighetsvurdering av oss selv

AKSJESELSKAP MED OFFENTLIGE OG PRIVATE EIERINTERESSER

Selskapsnavn	Eierandel	Medeiere	Formål	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Agder Energi AS	1,21 %	Kommuner på Agder har aksjemajoritet (totalt 54,4 %). Statkraft største enkeltaksjonær med 45,5 %	Energiforvaltning	Selskapet ble stiftet i 2000, med Agder-kommuner som aksjemajoritet. Selskapet har en rekke datterselskaper. Formålet er utbytte, produsere, distribuere og omsette energi og bidra til en sikker og rasjonell energiforsyning. Utnytte beslektede og lønnsomme forretningsmuligheter innen energi, kommunikasjon og infrastruktur. Selskapet har en rekke datterselskaper, som utgjør en stor andel ansatte totalt. Åmli kommune får årlig utbytte, avhengig av selskapets resultat. Det avholdes eiermøter med alle eierne, samtidig som det etter hvert slikt møte sendes et informasjonsskriv til alle kommunestyrerepresentanter i eierkommunene. Flere kommuner beskriver at alle i Agder bør så langt det lar seg gjøre søke å opprettholde aksjemajoriteten i selskapet. Skulle den situasjonen oppstå at kommunene fikk en aksjeandel på under 50 %, antas verdien for kommunene av å sitte som eiere å falle, og eierskapet bør da tas opp til vurdering. Agder Energi var for øvrig det selskapet <i>ingen</i> respondenter mente det var knyttet risiko til ved revisjonens spørreundersøkelse.

				Konklusjon: Et samfunnsnyttig formål som tjener innbyggerne. Stor økonomisk betydning til tross for liten eierandel. Sterk og bevisst eierstyring fra selskapet. Vurderes til <i>middels</i> risiko.
Agder Næringselskap AS	0,49 %	Eies av bank/forsikring, næringsorganisasjoner og øvrige kommuner på Agder. Ca. 67 % offentlig og 33 % privat	Næringsutvikling	Tidl. Aust-Agder næringselskap (endret mars 2020 etter fylkessammenslåing). Stiftet i 1980, med formål om å bidra til økt verdiskapning gjennom å tilby risikovillig kapital til nyetablerte og eksisterende bedrifter. Selskapets virksomhet tar ikke sikte på å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte. Evt. overskudd skal benyttes til å fremme selskapets formål. Åmli kommune har en liten eierandel, med en marginal balanseført verdi. Samtidig gir eierskapet en påvirkning på kommunens næringsvirksomhet. Konklusjon: Svært liten eierandel uten mulighet for økonomisk utbytte. Samfunnsnyttig og innbyggerrelatert formål Risikoen anses å være <i>middels-lav</i>.
Durapart AS *Vedtatt sammenslåing med Proflex AS i 2020	0,26 % (0,53 % etter sammenslåing)	Før sammenslåing: Arendal kommune (59%), Agder fk. (24,4%), Tvedestrand, Froland, Vegårshei, Risør og Åmli kommuner, samt Norges Handikap-forbund	Arbeidsmarkeds-bedrift	Selskapet ble stiftet i 1971, og skal være en kompetansebedrift som skal drive arbeidsrettet rehabilitering samt avklaring, kvalifisering og formidling av arbeidssøkere. Det er i 2020 vedtatt at Durapart AS skal slå seg sammen med Proflex AS. Det nye selskapet vil ha 260 ansatte og en samlet omsetning på 135 mill. kr. De vil bli størst på arbeidsforberedende trening og varig tilrettelagt arbeid i Agder, og en svært viktig partner for NAV. Durapart har som formål å bidra til at personer som står utenfor arbeidslivet kommer i arbeid, og at personer som står i fare for å falle ut av arbeidslivet beholder jobben. Det utdeles ikke utbytte fra selskapet. Det kan heller ikke gjøres noen form for kapitaluttak til eierne. I styret har Åmli kommune for perioden 2019-2023 én styrerepresentant; Christine Olstad. Konklusjon: Svært liten eierandel, men stor samlet omsetning etter sammenslåing. Liten økonomisk risiko/gevinst, men stort selskap med mange ansatte. Viktig samfunnsnyttig oppgave og tilbud til en gruppe innbyggere. Sammenslåing kan gi utfordringer. Risikoen til kommunens eierskap anses å være <i>middels-høy</i>.
Åmli Næringsbygg AS	50 %	Agder Næringselskap AS (50 %)	Utleie av eiendom	Selskapet ble stiftet i 1986, med en innskutt egenkapital på 4,6 mill. kr. Åmli kommunes balanseførte verdi er dermed 2,3 mill. kr. Selskapet hadde i 2019 en omsetning på 2,13 mill. kr., et driftsresultat på 231.000 kr. og hvor egenkapital var positiv med 3,25 mill. kr. For perioden 2019-2023 har Åmli kommune to representanter valgt inn i styret: Tellef Olstad og Hilde Smeland.

				Konklusjon: Stor eierandel med en Agder Næringssselskap som stabil, forutsigbar medeier, mindre økonomisk risiko og avgrenset formål, god styring inn i styret. Mindre samfunnsmessig betydning og ikke direkte innbyggerrelatert, gjør at risikoen anslås til <i>middels</i>.
Jordøya Tomteutvikling AS	63 %	Åmli kommune og AT Skog AS (15%) som største aksjonærer, samt Grimstad, Gjerstad Arendal, Vegårshei, Froland, Risør og Tvedestrand kommuner	Eiendomsutvikling	Selskapet ble stiftet i 2017, og er med unntak av AT Skog AS et helkommunalt selskap. Selskapet har til formål erverv og opparbeiding av næringsarealer for utleie til industri-produksjon på Jordøya i Åmli kommune. Bakgrunnen for opprettelse av selskapet var Biozin AS sitt ønske om å etablere en fabrikk for produksjon av biodrivstoff basert på trevirke som råstoff. Da selskapet ble etablert var det en forutsetning at tomte ikke ville bli opparbeidet uten at det forelå en avtale om leie av denne tomte og at investeringsbeslutningen var klar. Åmli har sammen med de øvrige eierkommunene ervervet aksjer i Jordøya Tomteutvikling AS for å delta i et felles prosjekt i Østre Agder som skal legge til rette for at det kan etableres en biodrivstofffabrikk på Jordøya i Åmli. I 2017 hadde selskapet en innskutt egenkapital på 14,8 mill. kroner. Konklusjon: Vesentlig eierandel da kommunen er største eier, forutsigbare medeiere, lite informasjon om kommunens strategi ved eierskap, moderat økonomisk risiko da kommunen eier ca. 2/3 av selskapet. Risikoen anslås til <i>middels-høy</i>.
Kilandsfoss AS	33,33 %	Froland kommune (33,33 %) og Arendal Fossekompani ASA (33,33 %)	Energiforsyning	Etablert i 2009, med en aksjekapital på 3.120.000 kr. p.t, med formål å utnytte potensiale for kraftproduksjon i Kilandsfoss. Åmli har en representant inne i styret: Margit Smeland, og det rapporteres årlig gjennom årsrapport. Konklusjon: Relativt stor eierandel, forutsigbare medeiere. Lav til moderat økonomisk risiko, moderat eierstyring, mindre samfunnsmessig betydning og innbyggerrelatert. Risikoen anslås som <i>middels</i>.

ØVRIGE INTERKOMMUNALE SAMARBEID

Interkommunale politiske råd eller oppgavefelleskap

- **Offentlig Fellesinnkjøp på Agder (OFA)** – OFA er et interkommunalt samarbeid / felles organ for innkjøpstjenester, felles inngåelse av rammeavtaler for varer og tjenester samt et organ for veiledning og rådgiving hos de deltakende parter og for leverandørutvikling. Kommunale og interkommunale enheter organisert som egne rettssubjekter kan være assosierte medlemmer, og i tillegg kan andre offentlige instanser delta i samarbeidet. Samarbeidet ble etablert i 2005.
- **Østre Agder** – Et interkommunalt samarbeidsforum for kommuner i regionen, med Arendal, Froland, Gjerstad, Grimstad, Risør, Vegårshei, Tvedestrand og Åmli som deltakende kommuner. Regionrådet skal bidra til en felles bærekraftig nærings- og samfunnsutvikling, som sikrer vekst i folketall, arbeidsplasser og bedre levekår i hele Østre Agder, samordne regionens og kommunenes interesser, arbeide for å styrke regionens infrastruktur, iverksette prosjekter med sikte på å øke kompetansen i regionens kommuner og utvikle løsninger knyttet til levering av kommunale tjenester m.m. Ordfører sitter som styremedlem og rådmannen deltar i rådmannsutvalget

Vertskommunesamarbeid

- **Barneverntjenesten Øst i Agder** – Gjerstad er vertskommune for felles barneverntjeneste, med eierkommunene Risør, Gjerstad, Vegårshei, Tvedestrand og Åmli. Etablert 2016.
- **Østre Agder Brannvesen (ØABV)** – Interkommunalt samarbeid med Arendal som vertskommune, med Froland, Tvedestrand, Risør, Åmli, Vegårshei og Gjerstad som øvrige deltakere. ØABV har 8 brannstasjoner og dekker et område på 64.000 innbyggere. Ble etablert i 2008.
- **Legevakt** – Interkommunal legevakt ved sykehuset i Arendal, som er vertskommune.
- **Østre Agder Krisesenter** – Interkommunalt samarbeid hvor Arendal kommune er vertskommune. Kommunene som samarbeider er Risør, Tvedestrand, Åmli, Gjerstad, Vegårshei, Grimstad, Froland og Arendal.
- **Felles veterinærvakt** – Interkommunalt samarbeid med Arendal, Grimstad, Froland, Gjerstad, Risør, Vegårshei og Tvedestrand, hvor Åmli er vertskommune